

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Daňová soustava České Republiky

Tax System in the Czech Republic

Student: Hana Borovičková

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Jiřina Krajčová

Ostrava 2010

Zadání bakalářské práce

Student: **Hana Borovičková**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202R049 Účetnictví a daně
Specializace: 00 Účetnictví a daně
Téma: **Daňová soustava České republiky**
Tax System in the Czech Republic

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Základní pojmy, smysl, funkce a vývoj daní
3. Současný daňový systém v České republice
4. Analýza daňové soustavy v České republice
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

FOJTÍKOVÁ, J. *Daňový systém*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 135 s. ISBN 978-80-210-4687-0.

ŠIROKÝ, J. *Daňová teorie s praktickou aplikací*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. 249 s. ISBN 80-7179-413-9.

ŠIROKÝ, J. *Daně v Evropské unii*. 3. vyd. Praha: Linde, a.s. 2009. 360 s. ISBN 978-80-7201-746-1.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Jiřina Krajčová**

Datum zadání: 20.11.2009

Datum odevzdání: 07.05.2010

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci včetně všech příloh vypracovala samostatně.

V Ostravě 7. 5. 2010

Hana Borovičková

Obsah

1	Úvod	3
2	Základní pojmy, smysl, funkce a vývoj daní	4
2.1	Pojem daně v novodobé historii	4
2.2	Historický vývoj daní v českých zemích do roku 1918	4
2.3	Charakteristika daňového systému ČSR – období 1918 – 1945	6
2.4	Daňový systém v letech 1945 až 1948	8
2.5	Daně v období budování socialismu 1948 – 1989	10
2.6	Stručný přehled reforem v letech 1990 až 2009	12
3	Současný daňový systém v České republice	15
3.1	Státní rozpočet	16
3.2	Struktura daní	21
3.3	Charakteristika daní	23
3.3.1	Daň z příjmů fyzických osob	23
3.3.1.1	Poplatníci daně	23
3.3.1.2	Předmět daně	24
3.3.1.3	Základ daně	24
3.3.1.4	Podání daňového přiznání	26
3.3.2	Daň z příjmů právnických osob	28
3.3.2.1	Poplatníci daně z příjmů právnických osob	29
3.3.2.2	Zdaňovací období	29
3.3.2.3	Předmět daně	30
3.3.2.4	Základ daně	30
3.3.2.5	Daňové přiznání k příjmu právnických osob (DPPO)	32
3.3.3	Daň z nemovitosti	33
3.3.4	Daň silniční	34

3.3.5	Daň dědická, darovací a z převodu nemovitosti.....	35
3.3.6	Daň z přidané hodnoty.....	38
3.3.7	Daně spotřební.....	40
3.3.8	Daně ekologické	40
4	Analýza daňové soustavy v České Republice	42
4.1	Přímé daně	42
4.2	Nepřímé daně	46
5	Závěr	48
	Seznam použité literatury	49
	Seznam zkratk.....	54
	Seznam obrázků.....	55
	Seznam tabulek	56
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce.....	57
	Seznam příloh	58
	Přílohy	

1 Úvod

Téma bakalářské práce k zakončení bakalářského studia na Vysoké škole báňské v Ostravě jsem si vybrala proto, že při studiu mě daně jako specifická disciplína z věcného hlediska docela zaujaly. Domnívám se, že studiem a teoretickou přípravou získávám kvalifikační předpoklady, abych získané vědomosti mohla uplatnit v následné praxi. Jako ekonomická kategorie zaujímají daně v historii společnosti významné místo, podléhají soustavnému uskupení, ale hlavně mají dopad na každého jednotlivce. V čase historického vývoje prošly daně od jednoduchých principů nabývajících stále složitějších forem, až po současnou, vysoce náročnou a specifickou disciplínu – zejména pro plátce obtížně srozumitelnou.

S dospívajícím věkem se lidé v oblasti daní setkávají s řadou nových, stále odbornějších a složitějších pojmů, slov a výrazů, které sice paměťově registrují, ale významově se pro ně stávají bytostnými až v určitých fázích života. Motivovaná tématem mé bakalářské práce se domnívám, že zcela oprávněně a přednostně zde lze zařadit základní výrazy, jako jsou **daň a daňový základ** – výrazy, které v průběhu mé práce budou velmi frekventovanými.

V průběhu studia mnohé pojmy ve spletitosti nejrůznějších daní chápeme spíše jen encyklopedicky s větší či menší schopností poskytnutí výkladu a chápání jejich obsahu, ale věcněji se nás začínají dotýkat, jakmile se začneme stavět „na vlastní nohy“ – být v určitém záběhu do stádia postupné ekonomické soběstačnosti. První poznatky a svým způsobem i věcné důsledky poznáváme, pokud kupř. v údobí studia zúčastníme se různých brigád nebo vykonáváme činnost, která je honorována. Za tu dostáváme do rukou příjem, který je jiný než ten, který je obvykle sjednán určitou dohodou. Vnucuje se nám myšlenka, a ptám se sama sebe, jak velký ten rozdíl je, kam ten rozdíl putuje, kdo jej a k jakému účelu využívá? Zjistíme také, že ten relativní podíl, který je nám odejmut, je téměř pokaždé jiný. Proč tomu tak je, čím je definovaný, proč sestává z několika položek? Odpověď není jednoduchá, je vždy složitá a v čase proměnná – a to je jen první forma daně, byť zcela významná, a snad základní vstup do značně spletité soustavy daní. Právě, že není jednoduchá, vybrala jsem si toto téma pro svou bakalářskou práci k zakončení studia.

Cílem mé bakalářské práce je charakterizovat daňovou soustavu, popsat její historický vývoj, uvést základní změny, které u daní nastaly pro letošní rok - převážně z důvodu hospodářské krize a jejich zhodnocení. Ve své práci se zaměřím na teoretickou část daňové soustavy.

2 Základní pojmy, smysl, funkce a vývoj daní

2.1 Pojem daně v novodobé historii

Daň – z toho slova nejrůznější odvozeniny jsou snad mediálně nejfrekventovanějšími výrazy posledních let. Tyto pojmy všichni dobře známe a bezprostředně se nás dotýkají. Se vznikem státu a vývojem státních forem se také daň rozvíjela a měnila se její forma a věcný obsah. Slovo daň získalo své různé definice. Jako jednu z možných současných definic lze formulovat jako:

„Daň je povinná a nenávratná platba, kterou musí fyzické i právnické osoby v stanovené lhůtě podle určitých ustanovení státu platit. Výnosy z odvodu daní slouží na financování potřeb, které vyplývají z funkce státu“. [4]

Daň existovala od vzniku prvních státních útvarů. Už v Bibli se uvádí, že desátá část úrody se odevzdávala na podporu kněží. Na vývoji lidské společnosti se odráží i vývoj daní.

2.2 Historický vývoj daní v českých zemích do roku 1918

S postupným vývojem společnosti docházelo k vývoji daní – měnil se pohled na daň, na to, co daň představuje a jaká má být.

Rané počátky našeho státu jsou jistým tajemstvím. Čechy nebyly zprvu sjednoceny pod vládou jediného panovníka. Byly rozděleny na menší části a jednotlivé celky řídili náčelníci – knížata Čechů. Po jisté době se prokázalo, že k nejsilnějším vládcům patří rod Přemyslovců. Považuji za vhodné zmínit se o historii již od dob, kdy u nás začal vládnout právě tento rod.

K významným panovníkům patřil kníže Václav, který r. 935 byl zavražděn starším bratrem Boleslavem I. jenž se po něm ujal vlády. Snažil se o sjednocení Čech a to tím způsobem, že začal likvidovat místní vládcy a stavěl přemyslovská hradiště. Do těchto hradišť dosazoval správce, kterým se tehdy říkalo „prefekt, kastelán“ a později „purkrabí“. Každý správce měl svůj obvod a byl zodpovědný za výběr „tributu“, což není nic víc než placení daní. V té době obyvatelé Čech platili např. „daň míru“, kterou odváděli rolníci knížeti za to, že jim poskytuje ochranu. Dále pak „daň za rádlo“ – ta se platila podle velikosti pozemku. Velká část se však

odváděla ve formě „osobních úsluh“ – robota. K dalším neopomenutelným poplatkům patří tzv. „desátek“. Jednalo se o desátý díl hospodaření, který se platil církvi.

Začínají se také objevovat první práva, která jsou vyhrazena pouze panovníkovi, jenž je mohl někomu pronajmout nebo propůjčit – jedná se o tzv. regály. Kupř. panovník vlastnil veškeré lesy v daném státě. Rolníci, kteří vyháněli svůj dobytek do lesa na pastvu, museli platit tzv. „nářez“ – jednalo se o poplatek, který se stanovoval podle výše zářezů na holi.

Po rozpadu Přemyslovců nad naší zemí získávají moc feudálové. České země docílili největšího územního rozmachu. Nejvýznamnějším českým panovníkem v této době byl Karel IV. (1310 – 1378), který jako první z českých panovníků dosáhl císařské koruny a zasloužil se o výstavbu spousty památek v naší zemi včetně Karlovy univerzity.

Poddaní sedláci měli propůjčenou půdu, ze které odváděli určité dávky. Toto se nazývalo české právo. Později se začalo uplatňovat právo zákupní, kdy sedlák zaplatil určitou sumu a tím získal i dědičné právo na půdu i pro své potomky. Pokud ale potomky neměl, půda znovu připadla feudálům. Za držení půdy museli sedláci odvádět tzv. pozemkovou rentu, která se vybírala buď v penězích¹, naturáliích nebo i robotě. Panovníkovi platili daň všichni obyvatelé, ale ta se vybírala jen ojediněle. Za Karla IV. to bylo dvakrát do roka.

V 16. století určoval charakter státu růst stavovství. Stavy se stávají protiváhou královské moci. K politické moci se vedle panovníka a jeho úředníků staví i příslušníci stavů. Toto bylo u nás umocněno vládou jagellonských panovníků. V Čechách byla husitskou revolucí smetena hospodářská a politická moc katolického kléru. Naproti tomu vzrostla královská města. Byla provedena „berní reforma“, to znamenalo, že „daň z pozemků“ byla nahrazena „daní z vesnických usedlostí a městských domů“. Vybíraly se i menší daně – např. „osobní, z piva...“

Docházelo ke střetům mezi šlechtou a stavy, toto však bylo narušeno příchodem habsburského rodu.

V roce 1522 se dostává na trůn Ferdinand Habsburský sňatkem s Annou Jagellonskou. Ten potlačil stavovské povstání. Města chápal jako královny poddané, jejichž hlavním úkolem bylo

¹ První mince se začaly razit za vlády Václava II. po nálezů stříbra v Kutné hoře a Jan Lucemburský začal razit zlatou minci.

opatřit finance panovníkovi a bez výhrad plnit jeho příkazy. Vybíral vysoké berně a chránil římskokatolickou církev, která byla ohrožena Lutherovou reformací.

Za 40-ti leté vlády Marie Terezie (1717 - 1780) jsou prováděny v Čechách osvícenské reformy:

1. berní reforma - byla stanovena pevná sazba daně, sepsaná půda, došlo ke sčítání lidu a domů, byla zdaněna i církev a města a to podle rozlohy a úrody
2. správní a soudní reforma – byly vytvořeny společné úřady, úředníci byli placeni státem, byla organizovaná soudní a právní moc, byla omezena moc církve
3. hospodářská, finanční a sociální reforma – podporovala průmysl, manufakturu, dala privilegium podnikatelům, byl zaveden jednotný peněžní systém – jednalo se o tzv. tolarovou a zlatkovou soustavu. Roku 1762 byly vydány první papírové peníze.

Další reformy proběhly např. v oblasti vojenské a školské.

Daňové poplatky vybíral rychtář, který velmi přísně dbal rozkazů zeměpána. Když poddaní neplatili, mohl majetek i exekuvovat.

Josef II. pokračuje v reformách své matky, ale roboty, peněžní a naturální dávky trvají dál.

V 19. stol. už jsou zavedeny daně „domovní, z nájemného, z výdělku“. Počátek 20. stol. je spojen s mnoha vojenskými konflikty a začíná první světová válka. Poklesla životní úroveň a téměř veškeré prostředky byly vynakládány na výrobu zbraní.

2.3 Charakteristika daňového systému ČSR – údobí 1918 – 1945

První světová válka končí kapitulací Rakousko-Uherska (R-U) s následným rozpadem R-U monarchie. V průběhu I. světové války, kromě zejména poslaneckých aktivit za osamostatnění českých zemí ze svazku R-U, v zahraničí na území Francie (*Masaryk, Beneš, Štefanik*) byl připravovaný vznik samostatné Československé republiky. Slavnostní vyhlášení Československé republiky (ČSR) jako demokratické bylo uskutečněno 28. října 1918 – prvním presidentem byl zvolen T. G. Masaryk. Mezinárodní uznání samostatnosti Československé republiky bylo potvrzeno Versailleskou mírovou konferencí (28.6.1919 –

definovaný mírové podmínky poraženým zemím). V roce 1920 byla vyhlášena I. Ústava ČSR, zvolen dvoukomorový parlament.

Nový stát zřídil Ministerstvo financí, které usilovalo o sjednocení daňového systému celé země. Doposud byly daně v českých zemích upraveny více než 500 zákony, patenty, dekrety a císařskými nařízeními. Nová republika převzala daňový systém Rakousko-Uherska. Přímé daně zahrnovaly daně majetkové a osobní přímé daně. První čtyři roky byly daně relativně vysoké a v roce 1922 dosáhly daně výše 647 korun na obyvatele. Průměrná denní mzda byla 30 korun. Republika se postupně vyrovnávala s poválečnou inflací a koruna byla zhodnocena. V roce 1924 byl vydán zákon o mimořádných úlevách při placení daní. Přestože, probíhalo sjednocení daňových norem, přetrvával určitý rozdíl mezi Slovenskem a zbytkem státu, což brzdilo hospodářský rozvoj. Navíc tento systém byl zastaralý, a proto bylo rozhodnuto uskutečnit daňovou reformu, ke které došlo roku 1927. Vytvoření nové koncepce prosadil tehdejší ministr financí Dr. K. Engliš. Nebyl vytvořený úplně nový daňový systém, došlo jen k jeho doplnění a pozměnění.

Daňová reforma roku 1927 měla dva cíle:

1. napravit rozpor daňové soustavy s hospodářskými zájmy státu
2. měla umožnit podnikatelskou aktivitu.

Dále byla zavedena daň z motorových vozidel. Daňová reforma tehdy byla uspořádána do následující struktury:

1. přímé daně (daň z výdělku, pozemková, domovní, činžovní i jiné.)
2. nepřímé daně (daň z lihu, cukru, nápojů, masa, uhlí apod.)
3. daň z obratu a daň přepychová

Byla prováděna i novelizace některých daňových zákonů, nepodařilo se ale reformovat nepřímé daně. Rok 1927 byl zlomem v ekonomické historii. Reforma byla významným krokem vpřed a díky této daňové reformě se v druhé polovině 20-tých let zvyšovaly daňové výnosy. Než však daňová soustava pevně zakotvila, v hospodářském systému propukla „velká hospodářská krize“. Její počátek (datovaný rokem 1929) byl vyvolaný zmařeným propadem na americké burze a následným celosvětovým hospodářským kolapsem. Krize nejintenzivněji postihla země závislé na vývozu, mezi ně se řadila i ČSR. Důsledkem byla značná

nezaměstnanost, příjmy z daní začaly prudce klesat. Došlo rovněž k poklesu mezd. Neutěšené životní podmínky byly řešeny sociálními opatřeními. Jednou z forem byly tzv. „žebračky“. Jednalo se o týdenní poukázky zejména na potraviny, které byly poskytovány sociálně slabším rodinám. Snižovala se životní úroveň hlavně středních vrstev. Rozpočtová nerovnováha trvala v Československu v podstatě po celou dobu 1. republiky. Příčina nebyla v rozpočtu a daních, ale v nákladech na obranu republiky. Hlavní úlohou v oblasti státních financí bylo získání peněz pro zabezpečení obrany republiky, která byla ohrožena nacistickým Německem připravujícím se na druhou světovou válku. Hospodářskou krizi ukončil začátek druhé světové války, která probíhala v letech 1939 – 1945. [4]

Údobí tzv. první republiky, která si postupně vybudovala významné místo mezi průmyslově vyspělými zeměmi, končí dříve, než začala II. světová válka. Cílevědomě vedená revanšistická politika nacistického vůdce Adolfa Hitlera zaznamenala úspěch na mezinárodním kolbišti, když bez čsl. účasti, avšak za přítomnosti ministrů zahraničí dalších tří evropských mocností dne 29. 9. 1938 byla podepsána Mnichovská dohoda. ČSR podle ní odstoupila sudetoněmecká pohraniční území, která byla přičleněna k Německu. Dne 15. 3. 1939 nastala německá okupace ČSR. Následný den byl Adolfem Hitlerem vydán Výnos o zřízení protektorátu Čechy a Morava a následně rozpuštěno Národní shromáždění. Protektorát, až do 5. 5. 1949, byl spravován podle zákonů Velkoněmecké říše – státní rozpočet schvalován Prezidentskými dekrety.

2.4 Daňový systém v letech 1945 až 1948

Druhá světová válka zanechala rozvrácené hospodářství s velkým inflačním dluhem a nejednotnou měnou. Celkové škody se odhadovaly na 1 351 mld. korun. [4] Nevyhnutelnou podmínkou obnovy hospodářství byla především měnová opatření.

Podmínky obnovy demokratického Československa se začaly odvíjet od vnitřní politické situace. V prvních poválečných volbách v roce 1946 s převahou zvítězila KSČ – 38%. Tím byl předurčen další vývoj – potlačení hospodářské soutěže. V Květnové ústavě z r. 1948, které již předcházely procesy znárodnování bank, pojišťoven a průmyslu, byl již programován cíl vybudování socialismu. Ekonomika byla podřizována ústřednímu plánování.

Československá vláda přijala ze Sovětského svazu systém pětiletého plánování národního hospodářství. První dvouletý hospodářský plán (dvouletka) byl v letech 1947 – 1948. V tomto

období se mělo obnovit hospodářství zničené válkou a měla se zvýšit průmyslová výroba. Ta měla být o 10% větší než před válkou. Pohraničí, odkud byli odsunutí Němci, mělo být dosídleno. První dvouletka ještě respektovala soukromý a státní majetek, už ale bylo v plánu do toho systému zasáhnout.

Postupně následovaly pětileté plány (pětiletky), které řídily hospodaření Československa.

Od roku 1946 se státní rozpočet člení na ústřední, rozpočty českých krajín a rozpočet Slovenska. Rovněž začaly vznikat nové národní politiky a národní výbory.

V oblasti daní se kladl důraz na to, aby nepřiměřené daňové břemeno nevyvolávalo u zaměstnanců snahu provádět větší výkony. Současně taky došlo ke zjednodušení celé daňové techniky. Lidé, jejichž příjem nedosáhl částky 100 tisíc Kč, nemuseli podávat daňové přiznání. 19. 10. 1945 vydal prezident dekret, v němž stálo, že příjmy, které zaměstnanec získá práci přesčas, nebudou podléhat dani z příjmů.

K menším změnám došlo rovněž u nepřímých daní. Např. u daně spotřební byla zrušena daň z minerálních vod a nově přibýly daně: z cukru, minerálních olejů, piva, droždí, šumivého vína atd. Došlo také k obnově daně z obratu.

Nově byly zavedeny majetkové daně (platila se dávka z majetkového přírůstku a z majetku), jejichž cílem bylo získat další finanční prostředky na odstranění škod způsobených válkou.

V březnu roku 1946 se konala první celostátní národohospodářská konference Komunistické strany Československa. Závěr z této konference vešel do historie jako Budovatelský program Gottwaldovy vlády. Proklamování tohoto programu mělo vytvořit dojem, že daňový systém bude jednoduchý, spravedlivý, přehledný a srozumitelný. Plánovala se „přestavba“ daní a to jak přímých tak nepřímých. Do února roku 1948 se podařilo zrealizovat pouze úpravu zdaňování příjmů z pracovního poměru zákonem o dani ze mzdy, který měl nahradit důchodovou daň. Prosadila se i milionářská dávka a daň z přepychu. V únoru 1948 došlo k ustanovení dalších dvou daní a to daně polnohospodářské a živnostenské. Zavedla se nová daň, tzv. všeobecná, která nahradila spotřební daně. [4]

2.5 Daně v údobí budování socialismu 1948 – 1989

Po dvouletém hospodářském plánu (1947 – 1948) následovaly již plány pětileté. Byly nástrojem postupující tuhé centralizace řízení národního hospodářství. Pětiletý plán měl platnost zákona. Do konce roku 1952 stále ještě existovalo přídělové hospodářství (*vázaný trh – potravinové lístky a odběrní poukázky*) a bujel černý trh. Po té (v roce 1953) byly potraviny a některé průmyslové výrobky uvolněny pro volný trh za n-násobně vyšší ceny. Některým společenským vrstvám bylo odmítnuto nakupovat na vázaném trhu (*kulaci, zbytky kapitalových živlů, soukromí podnikatelé a jiní*).

Soukromý sektor byl postupně likvidován a v té době, jako průmyslové, již převažovaly státní podniky. Na ně byly rozepisovány „úkoly státního plánu“ – vedle objemů výroby, počet pracovníků, mzdové prostředky, bilancování materiálu a celá řada dalších ukazatelů, jako dodávky do tržních fondů, vývozní úkoly a také odvody z výsledku hospodaření do státního rozpočtu (*SR*). Postupně byl měněn systém účetnictví (*př. pozemky nebyly oceňovány a vedeny jako součást účetních bilancí*). Byl zaveden systém státních velkoobchodních cen (*SVC*) a cen maloobchodních (*SMC*). Státní dluh neustále narůstal. Mezi nejzávažnější opatření bylo zavedení nové měnové soustavy – nová čsl. měna silně devalvovala čsl. korunu. V poměru 5:1 bylo měněno 300Kč na osobu, ostatní hotovost 50:1. Odstupňovány byly také vklady u peněžitých ústavů. Vklady se staly vázanými odstupňované podle výše vkladu v poměru od 6,25:1 až 50:1.

Pětileté plány byly formovány v letech:

- 1. pětiletka 1949 - 1953
- 2. pětiletka 1956 – 1960
- 3. pětiletka 1961 – 1965
- 4. pětiletka 1966 – 1970
- 5. pětiletka 1971 – 1975
- 6. pětiletka 1976 – 1980
- 7. pětiletka 1981 – 1985
- 8. pětiletka 1986 – 1990

Daňové zákony po krátkém čase přestaly vyhovovat tehdejší vládě. Důvodů bylo několik – prudký vývoj hospodářského života v našem státě, vznik a vývoj hospodářských družstev, plánovité hospodářství atd. Budovatelský program z roku 1946 zastaral a daňovou soustavu bylo nutné změnit. Stalo se tak v roce 1952. Zákony dostaly novou socialistickou podobu daňové soustavy, kterou tvořily tři druhy daní:

1. daně socialistického hospodářství
2. daně od obyvatel
3. daně z místních rozpočtů.

Daň z obratu nahradila daň všeobecnou a vytvořil se systém dvou cen – velkoobchodní (VC) a maloobchodní (MC). Hospodářské plány byly vyjádřeny ve VC. Dalším vyjádřením byly VC běžně upravované pro příslušné pětileté údobí a „srovnatelné“. Daň se stala součástí ceny a přestala být přírůžkou k výrobním nákladům. Dále to byla daň z výkonu, důchodová daň družstev a jiných organizací (podle družstevního či socialistického vlastnictví), daň ze mzdy, nová daň polnohospodářská, daň z příjmů obyvatelstva. Náhradou za daň všeobecnou byla daň živnostenská. Nová domovní daň postihla hlavně nájemníky, u vlastníků rodinných domů se v zásadě nezměnila. Jediná daň, která zůstala dále v platnosti, byla daň z příjmů z literární a umělecké činnosti. Dalších 20 let nepřineslo žádné zásadní změny v daňovém systému.

Zvyšující se zaostávání národního hospodářství v technické a ekonomické úrovni i společenské spotřebě za vyspělými zeměmi, vedlo k vytváření různých forem zejména v údobích mezi jednotlivými pětiletkami. Nejvýraznějšími byly pokusy v údobí 68 let – tzv. „Pražského jara“. Za rozhodující byla považována tvorba podnikových zdrojů prostřednictvím normativů z objemových ukazatelů plánu. Žádné uvolnění centralizovaného řízení z toho neplynulo. Odvody podnikových daní byly definované prostřednictvím rozpisů úkolů státního plánu na hospodářské jednotky – státní podniky. Byly stanoveny jednak odvody do SR, ale také jako decentralizované zdroje prostřednictvím přidělů do účelových podnikových fondů (*fond rozvoje, fond odměn, FKSP, rezervní fond, aj.*). Používání fondů bylo usměrňováno resortními vyhláškami (*MF, MPSP, apod.*). Výjimkou nebyl ani předpis povinného odvodu odpisů do SR. V 90-tých letech povinnými odvody do SR byly odvody ze zisku, regulační odvod z použití zisku, odvody z fondů, odvod z pracovních sil (*50% z mezd*).

Samotný listopad 1989 (*v třetím roce pětiletky*), ještě neměl a nemohl mít vliv na rozpis úkolů 1990. Záhy se dospělo k názoru, že existující systém je chaotický a nereformovatelný. Současný přestával působit a nový bylo nutné připravit. Usnesením parlamentu (*ještě ČSSR – přívlástek socialistická byl vypuštěn později*) byl z Ústavy odstraněn článek o vedoucí úloze KSČ. Nastoupila cesta demokratizace společnosti. Zákonem bylo uvolněno soukromé podnikání a výrobní prostředky a majetek přecházely do soukromého vlastnictví. Byly vydány zákony o malé a velké privatizaci majetku (*zák. č. 427/1990 Sb. a 92/91 Sb.*). Systém nejen daňový – formovaný a deformovaný od konce II. světové války budovaný jako socialistický se zcela zhroutil. Bylo třeba měnit právní řád, upravit právo spojené s podnikáním a ochranou soukromého majetku – vytvořit daňovou soustavu upravovanou prostřednictvím příslušných zákonů. Ta začala působit od 1. 1. 1993. Daňovým zákonům předcházela zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví relativně stabilní po celou další dekádu.

2.6 Stručný přehled reforem v letech 1990 až 2009

Po politických změnách po listopadu 1989 bylo nutné změnit celý daňový systém. Co se týče zpracování návrhu daní, hodně pomohla konference, která se konala v lednu 1991 v Paříži na téma: “Úloha daňové reformy v hospodářstvích střední a východní Evropy“. [4]

Celá reforma se uskutečnila ve třech etapách, kdy mnohé z myšlenek se podařilo a mnohé se nepodařilo zrealizovat. Konečná podoba daňové soustavy byla formulována do jednotlivých zákonů prezentovaných prostřednictvím Sbírky zákonů.

„A. Přímé daně²:

1. Daně důchodové
 - a) daň z příjmů fyzických osob
 - b) daň z příjmů právnických osob
2. Daně majetkové:
 - a) daň z pozemků

² Jedná se o zdanění příjmů nebo majetku poplatníka.

- b) daň ze staveb
- c) daň dědická
- d) daň darovací
- e) daň z převodu a přechodu nemovitostí
- f) silniční daň

B. Nepřímé daně³:

1) daň z přidané hodnoty

2) spotřební daně:

- a) spotřební daň z vína
- b) spotřební daň z piva
- c) spotřební daň z lihu a lihovin
- d) spotřební daň z tabáku a tabákových výrobků
- e) spotřební daň z uhlovodíkových paliv a maziv⁴

Došlo také ke změnám v právním řádu, v občanském zákoníku a trestním zákoně. „Byly přijaty: obchodní zákoník, zákon o živnostenském podnikání, zákon o cenných papírech, zákon o bankách, zákon o konkurzu a vyrovnání a celní zákon“⁵.

Uskutečnila se řada dalších zásahů do daňových zákonů – jistým záporem je jejich složitost a nepřehlednost.

Značný podíl na změnách mají volební programy vítězných stran po uskutečněných volbách.

³ Tato daň je zahrnuta v ceně zboží nebo služeb, které nakupuje poplatník a ten tuto daň hradí v rámci úhrady své spotřeby.

⁴ GRÚŇ, L.; *Vybrané kapitoly z historie daní, poplatků a cla*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004. 202s. ISBN 80-244-0867-8, str. 132.

⁵ GRÚŇ, L.; *Vybrané kapitoly z historie daní, poplatků a cla*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004. 202s. ISBN 80-244-0867-8, str. 133.

Roku 2004 vešel v platnost nový zákon o dani z přidané hodnoty, které předcházela daň z obratu. Byl vydán nový zákon o spotřebních daních, ve kterém došlo ke zvýšení jednotlivých sazeb.

Novinkou pro všechny zaměstnance i zaměstnavatele se roku 2008 stalo zavedení superhrubé mzdy a max. vyměřovacího základu. Rovněž tohoto roku byly u nás zavedeny ekologické daně, do kterých patří: daň ze zemního plynu, z pevných paliv a z elektřiny.

O rok později (2009) došlo k rozsáhlé novele zákona o DPH a vešel v platnost nový zákon o nemocenském pojištění, který např. stanovil, že nemocenská se vyplácí až od 15. dne pracovní neschopnosti a prvních 14 dnů zaměstnavatel je povinen poskytovat náhradu mzdy. Od 1. 1. 2009 rovněž došlo u daně z nemovitosti ke zvýšení pravomocí obcí, které mohou osvobodit od placení za zemědělské pozemky a určit si vyšší místního koeficientu.

3 Současný daňový systém v České republice

Současný daňový systém je obdobný jako ve většině krajinách OECD⁶.

Daň je třeba posuzovat podle jejího historického vývoje. Hospodaření státu spočívá právě v daních. A to hlavně v tržním hospodářství, kde jsou daně hlavním příjmem.

Jedno anglické přísloví říká, že na světě jsou dvě věci, které nikdy nepominou - a to jsou smrt a daně.

Daně jsou zdrojem státních příjmů k financování státem uskutečňovaných výdajů a hrazení potřeb. Také každý jedinec ke svému bytí musí zajistit vlastní příjem. Převažujícím zdrojem je práce – buď se nechá zaměstnat, nebo si zvolí formu vlastního podnikání. O příjmy se nedobrovolně pak dělí se státem. Odvody státu, a nejen z vlastních příjmů fyzických osob či podnikatelských subjektů (*viz též daně majetkové a jiné*), předepisuje stát formu tzv. **daňových zákonů** – jsou schvalované zákonodárnými orgány (*Parlamentem a Senátem*) a prezidentem republiky.

I když formy daní, dle mého názoru, jsou více či méně relativně ustálené, neplatí to už o sazbách jednotlivých daní a tudíž i výši daňových výběrů. Daně jsou trvale aktuálním tématem nejen každého jednotlivce, ale také různých politických stran a seskupení, které usilují o vládnoucí postavení ve státě, nebo chtějí být účastni na jeho řízení. Zejména současné údobí, kdy zpracovávám tuto bakalářskou práci, je údobím z hlediska aktuálního a budoucího vývoje daní, značně medializovaným tématem v sílícím předvolebním klání. Jak já chápu současné tendence, lze vysledovat dva rozdílné směry:

- a) jeden, který se odvolává na solidaritu mezi bohatými a chudými, mezi mladými a starší generací, zdravými a nemocnými. Ten usiluje o zvyšování daní a vyšší centralizaci zdrojů s posilováním vládnoucí síly a následným přerozdělováním zdrojů – zvyšuje objem státního rozpočtu na stránce příjmové i výdajové. V případě poklesů ekonomického vývoje národního hospodářství (*růstu či poklesu HDP*) dochází ke snižování výběru daní a tudíž i příjmů do státního rozpočtu a rozpočtů veřejných, zatím co stránku výdajovou lze jen obtížně omezovat – spíš narůstá zvyšováním

⁶ Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj.

sociálních výdajů, což dle mého názoru ohrožuje vyrovnanost SR a vyvolává jeho schodek a růst státní zadluženosti.

- b) Druhý směr, označovaný jako liberální, klade vyšší důraz na snižování daňových sazeb a výběru daní a též větší důrazy na odpovědnost každého jednotlivce za své materiální zabezpečení. Odlišuje pojmy chudoby a potřeby. Z toho se dá odvodit, že pokles národního hospodářství má menší relativní dopad na výběr daní a proti předchozímu je citelněji přenášeno na obyvatelstvo.

Z této úvahy bych odvodila, že uvedené směry jsou také jedním z důvodů určité nestabilnosti daňového systému – rozhodně důvodem značného množství doplňků a změn daňových zákonů. Dá se očekávat, že volební výsledky zasáhnou do současné daňové soustavy s dopadem na daně podnikové i daně fyzických osob.

3.1 Státní rozpočet

Státní rozpočet (*SR*) sestavovaný jako roční je často označován za základní a nejvýznamnější zákon. Jeho návrh sestavuje vláda ČR a předkládá jej ke schválení dvoukomorovému parlamentu – České národní radě a Senátu. Platnosti nabývá podpisem presidenta republiky.

Schválený SR může mít formu odvozenou z porovnání strany příjmové a výdajové jako:

- a) *v y r o v n a n ý* – příjmy se rovnají výdajům
- b) *s c h o d k o v ý* – rozpočtové výdaje jsou větší než příjmy
- c) *p ř e b y t k o v ý* – rozpočtové příjmy jsou vyšší než výdaje

Schodkový rozpočet musí být dofinancován mimorozpočtovými příjmy – státní půjčkou, dluhopisy. Státní zřízení je dále členěno do samosprávných celků – krajů a obcí, ale také menších organizačních uskupení, jako sdružení, příspěvkových organizací, apod. Ty také sestavují své rozpočty schvalované na mimovládní úrovni, které spolu se SR tvoří **veřejný rozpočet**. Stav veřejných financí – který je vesměs schodkový, je pak porovnáván k výši vytvořeného HDP (*hrubý domácí produkt*).

Veřejné rozpočty schvaluje poslanecká sněmovna a zastupitelstvo. Která daň kam plyne, stanoví tzv. rozpočtové určení daní (*zákon č. 243/200 Sb.*), které se mění podle územní organizace státu, změnách v úkolech územních samosprávních celků aj.

Do rozpočtového určení jsou zahrnovány příjmy:

1. státního rozpočtu,
2. rozpočtu krajů,
3. rozpočtu obcí,
4. státního fondu dopravní infrastruktury.

AD1) – PŘÍJMY STÁTNÍHO ROZPOČTU

Příjmy do státního rozpočtu jsou tvořeny zejména příjmy daňovými, nedaňovými, kapitálovými a také přijatými dotacemi.

Výše výběru daní již několik let stále roste. Rostou také příjmy obyvatelstva a ceny. V roce 2004 vybral stát na daních přes 551 miliard Kč, zatímco roku 2008 již to bylo více než 737 miliard Kč. [45] Výdajová stránka SR soustavně převyšuje příjmy – v roce 2009 státní dluh překročil výši 1. bil. Kč.

Největší podíl na příjmech státního rozpočtu tvoří:

- **DPH** - v roce 2004 stát vybral na této dani přes 184 miliard korun, v roce 2008 to bylo přes 255 miliard korun,
- **daň spotřební** – i z této daně příjem do státního rozpočtu stále roste, roku 2008 se vybralo na této dani více než 130,5 miliard korun,
- **daň z příjmů právnických, fyzických osob** – markantním příjmem jsou i tyto daně, jejichž podíl na příjmech v roce 2008 byl 173,5 miliard korun. [45]

Dalším zřetelným příjmem ve SR jsou částky plynoucí z **pojistného na sociální zabezpečení**, které zahrnují: důchodové pojištění, nemocenské pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Na této, jakési skryté dani, participují fyzické osoby i právní subjekty.

Ostatní příjmy bychom mohli zahrnout do jednotné kategorie – nedaňové a kapitálové příjmy a přijaté transfery.

Jistým dopadem na příjmovou stránku SR mají neuhrazené daně. Finanční úřady (jsou místem a institucí výběru daní podle zákona číslo 337/1992 Sb.) budou nejintenzivněji působit na výběr dlužných daní. Jelikož se stát nachází v tíživé finanční situaci, snaží se také inkasovat příjmy z různých loterií. Na programu jsou častější finanční kontroly u malých firem, živnostníků a překupníků na bázi internetových obchodů. Celá tato problematika u mnohých občanů vzbuzuje ovšem dojem „vyhlášení války“ daňovou správou malým poplatníkům. [45]

Stejně jak stát peníze přijímá, tak také peníze v rámci své činnosti vynakládá. Skupinu vynaložených peněžních prostředků tvoří výdaje:

- a) mandatorní
- b) ostatní mandatorní
- c) kvazimandatorní
- d) ostatní výdaje.

Mandatorními výdaji jsou výdaje, které vyplývají ze zákona a vláda je musí vynakládat (např. dávky důchodového a sociálního zabezpečení, příspěvky ke stavebnímu spoření, penzijní připojištění, sociální příspěvky za nezaměstnanosti apod.).

Ostatní mandatorní výdaje zahrnují např. hypoteční úrokové podpory, kurzové ztráty v rámci deficitu státního rozpočtu aj.

Kvazimandatorními výdaji jsou výdaje na aktivní politiku zaměstnanosti, armádu, mzdy zaměstnanců veřejného sektoru aj.

Poslední položkou jsou **výdaje ostatní**, které stát nemá povinnost realizovat. V nemalé míře jsou ovlivňovány volebními programy politických stran.

Výdaje SR je třeba chápat vždy v souvislosti s příjmy. Každý občan má mnoho důvodů, proč by vláda měla financovat nebo alespoň přispívat na zrovna to, či ono, jenže už nevidí, z čeho je hradit. Nejčastějším argumentem je: „Však odvádím dost daní na to, aby stát měl být z čeho živý. Podporuji platy řady občanů, tak proč zrovna nemůže realizovat mojí myšlenku, nápad?“. Jak se jeví situace, každý člověk tu a tam kritizuje stát i politiky za úroveň a způsob hospodaření. Je přirozené, že rozvinutá ekonomika má daleko víc zdrojů na přerozdělování než ekonomika zaostávající. Primárním cílem je zvyšování výkonnosti ekonomiky, čili růst

HDP⁷. Tím se dostaví větší množství peněžních prostředků do SR a naplňuje prostor pro výdajovou stránku SR. Naopak při poklesu národního hospodářství, dochází k omezování daňových příjmů a vzniká tlak na růst zejména sociálních výdajů a výdajů na stimulační programy. Výmluvným důkazem je dopad na výslednou citaci SR za rok 2009.

AD2, AD3) – PŘÍJMY ROZPOČTU KRAJŮ A OBCÍ

Správce daně, jež má za povinnost také spravování daní, které nejsou příjmem státního rozpočtu, převádí tyto příjmy jako výnos přímo podle rozpočtového určení.

Důležitým pojmem při rozdělování příjmů je „celostátní hrubý výnos daně“. Jedná se o peněžní prostředky, které v průběhu rozpočtového roku správce daně vybral po snížení o vrácené prostředky. Správcem vybraný finanční obnos je převáděn do rozpočtů krajů a obcí.

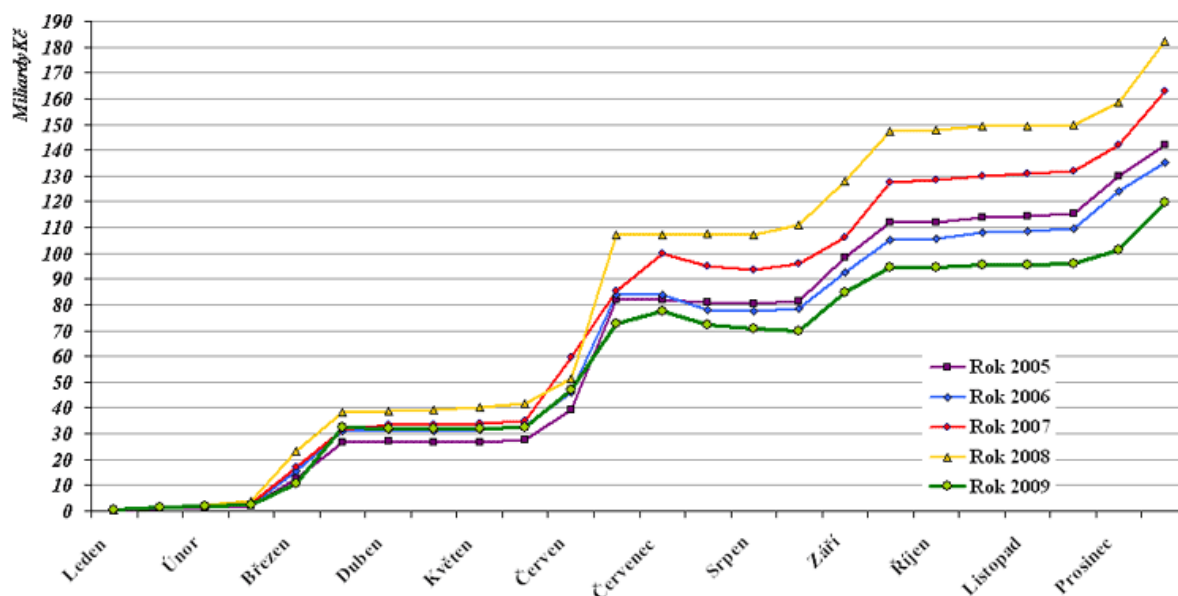
Kraje, jako samosprávné celky byly ustanoveny rokem 2000 na základě zákona č. 129 / 2000 Sb. Aktuálně se do rozpočtu krajů převádí 8,92% a u obcí 21,4% z celostátního hrubého výnosu. [37] Podíly odváděné krajem jsou podstatně menší, než je tomu u obcí.

K datu 31. 12. 2002 byly zrušeny okresní úřady, a to v rámci II. etapy reformy veřejné správy, při které bylo schváleno procento ze sdílených daní pro kraj na již výše zmiňovaných 8,92%. Tato výše odpovídala výdajům, které vznikly s nově předanými zřizovatelskými funkcemi v souvislosti se zánikem okresních úřadů.

Celostátní hrubý výnos daní z příjmu PO v letech 2005 – 2009, který plyne obcím a krajům je zřejmý z následujícího grafu. Největší příjmy z této daně získaly obce a kraje roku 2008, naopak nejmenší podíl byl za rok 2009.

⁷ Jedná se o celkovou hodnotu statků, služeb vytvořených na určitém území v daném období.

Obr. 3.1 Celostátní hrubý výnos daní z příjmu PO v letech 2005 - 2009

Zdroj: Česká daňová správa [40]

K dalším příjmům u krajů patří dotace, které jsou ovšem přijaty z jiné úrovně rozpočtové soustavy. Tato fakta nás přivádí k myšlence, že kraje jsou závislé více na jiných rozpočtech, než je tomu u obcí, jež „pokladnu“ plní především výnos daně z nemovitosti.

Denní tisk uvádí, že na Ministerstvu financí schází „skupina“, která by se podílela na přípravě nového zákona o rozpočtovém určení daní. Cílem tohoto zákona by mělo být především nové přerozdělení daní pro obce. Je potřeba ovšem provést důkladnou analýzu současné finanční situace a především hledat taková řešení, která povedou ke zvýšení vlastních příjmů.

AD4) – PŘÍJMY STÁTNÍHO FONDU DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY

Tento fond byl zřízen roku 2000. Jeho účelem je soustředění finančních prostředků na výstavby, modernizaci silnic a dálnic, železnic, vnitrozemských vodních cest aj. Poskytuje také např. příspěvky na projektové práce a studijní činnosti zaměřené na dopravní infrastrukturu.

K jeho příjmům patří především výnosy z daně silniční a také převody výnosů z poplatků, které jsou získávány inkasem za používání vybraných druhů silnic.

3.2 Struktura daní

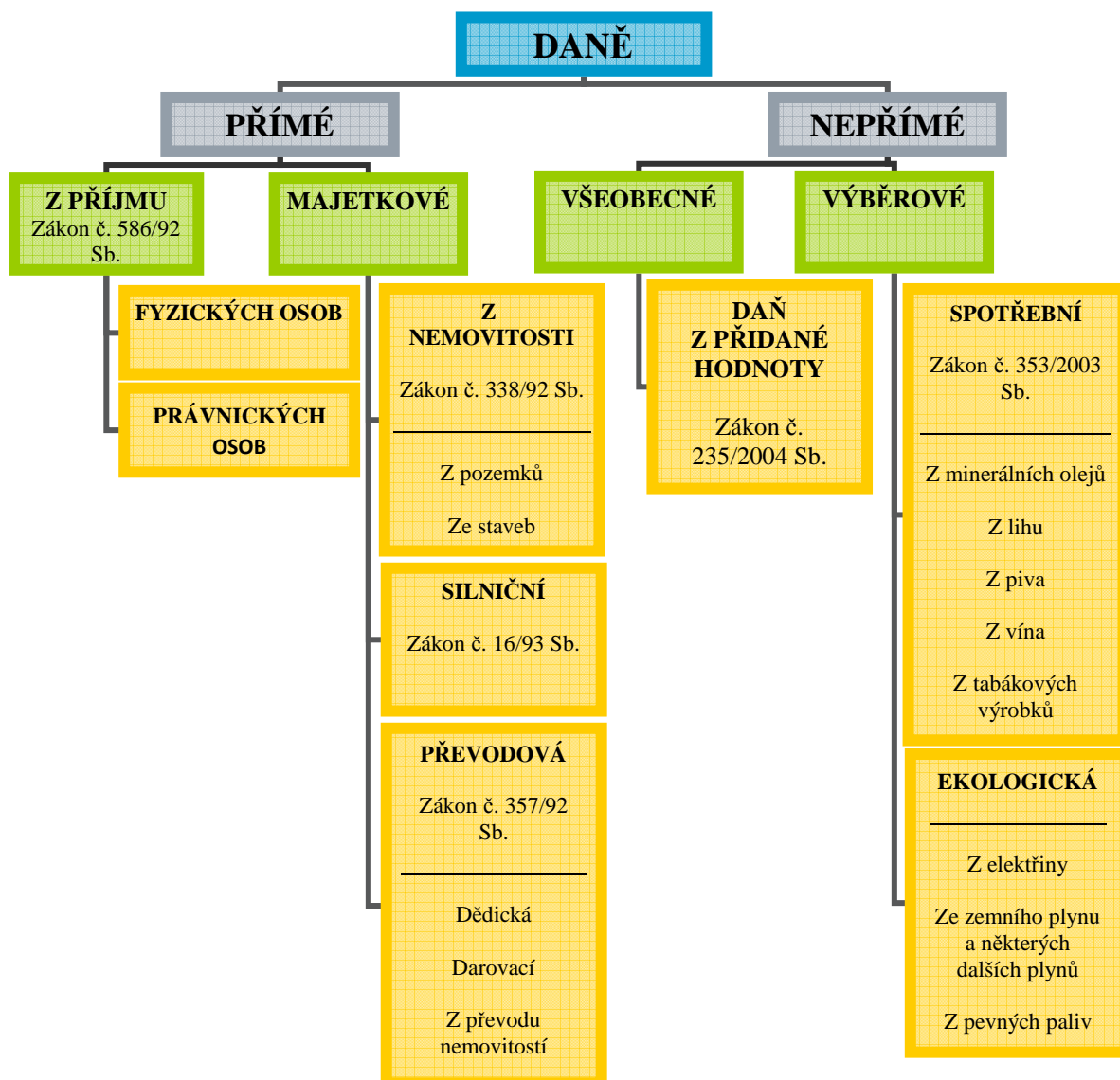
Soubor jednotlivých daní vybíraných na území státu je nazýván daňovým systémem nebo daňovou soustavou, která se skládá z několika druhů daní, jež jsou upravované jednotlivými daňovými zákony. Každá daň v daňové soustavě se chová odlišně a rozdílným způsobem zajišťuje splnění všech požadavků, které jsou na daňovou soustavu kladeny.

Mělo by být povinností vlády a Parlamentu, aby daňová soustava byla jednoduchá, daňové předpisy byly srozumitelné, nikoho nediskriminovaly – byly spravedlivé. Spravedlnost je ovšem v této problematice velice neurčitý výraz. Je pochopitelné, že úhel pohledu na daně je různý např. podle sociálních skupin. Co jedné skupině obyvatel připadá spravedlivé, jiná může mít názor zcela odlišný.

Podle způsobů výběru rozlišujeme daně přímé a nepřímé. Zjednodušeně lze uvádět, že přímé daně jsou vybírány **z příjmů a nepřímé z prodeje**.

Současná struktura daňového systému:

Obr. 3.2 Struktura daní

Zdroj: FOJTÍKOVÁ, J.; *Daňový systém* [1]

Do daňového systému se dále zahrnuje:

- clo
- pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti
- pojistné na veřejné zdravotní pojištění
- poplatky (správní, soudní, místní, za užívání silnic a dálnic) [1]

3.3 Charakteristika daní

Žádný stát nemůže vystačit s jednou, jakousi univerzální daní. Soustava daní se postupně vyvíjela a nadále vyvíjí. Nikdy nebyla neměnná, ale probíhají různé úpravy a změny. Z celé výše uvedené struktury daní, bych se následně chtěla převážně věnovat **dani z příjmu právnických osob**, kterou upravuje zákon č. 586/92 Sb. se značnou řadou změn a doplňků.

3.3.1 Daň z příjmů fyzických osob

Daň upravují § 2 až § 16 zákona č. 586/1992 Sb.

Dle mého názoru patří k nejsložitěji konstruované dani daňového systému a to i přesto (nebo snad právě proto), že s ní do styku přichází většina naší plnoleté populace. Od původního vyhlášení v roce 1992 ve Sbírce zákonů bylo k ní vydáno více než 100 změn, doplňků a právních úprav.

3.3.1.1 Poplatníci daně

Poplatníky⁸ daně z příjmu (dle § 2 zák.) členíme na:

1. **daňové rezidenty** – týká se osob, které na území České republiky mají trvalé bydliště, nebo zde pobývají déle jak 183 dnů za rok. Jejich daňová povinnost se tak týká **veškerých jejich příjmů** (příjmy, které obdrží v ČR nebo v zahraničí) = neomezená daňová povinnost.
2. **daňové nerezidenty** – jedná se o poplatníky, kteří na území České republiky **nemají trvalé bydliště**, nezdržují se zde déle jak 183 dnů za rok. Dále se zde řadí osoby, u kterých to stanoví mezinárodní smlouvy. Tito lidé platí daň pouze z příjmů, které obdrželi na území ČR = omezená daňová povinnost. [1]

⁸ Jedná se o fyzické nebo právnické osoby, jejíž majetek nebo úkony jsou přímo podrobeny dani

3.3.1.2 Předmět daně

Plátcí daně podle zdroje příjmů se člení do 4 skupin. Přičemž jedním plátcem může být účast na všech příjmových skupinách.

Jedná se o příjmy:

- a) „ze závislé činnosti a funkčních požitků (§ 6 zák.)
- b) z podnikání a z jiné samostatně výdělečné činnosti (§ 7 zák.)
- c) z kapitálového majetku (§ 8 zák.)
- d) z pronájmu (§ 9 zák.)
- e) ostatní (§ 10 zák.).“⁹

Za příjem se považuje příjem peněžní, nepeněžní a dosažený směnou.

Zákon také definuje, které příjmy nepodléhají zdanění nebo jsou zdaňovány zvláštní sazbou (srážková daň)¹⁰.

3.3.1.3 Základ daně

„Základem pro výpočet daně je částka, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi v kalendářním roce přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a jejich udržení“¹¹.

Jestliže poplatník bude mít ve zdaňovacím období více druhů příjmů, potom základem daně bude součet jednotlivých dílčích základů daně.

„Do dílčích základů daně se nezahrnují příjmy osvobozené od daně a příjmy, pro které je stanoveno, že se z nich daň vybírá zvláštní sazbou ze samostatného základu daně“¹².

⁹ RYLOVÁ Z., TUNKROVÁ Z., ŠULC I., KRŮČEK Z.; *Daňové zákony 2010 s komentářem změn*. 1. vyd. Brno: Computer Press, a.s. 2010. 199s. ISBN 978-80-251-2904-3, str. 9.

¹⁰ Zvláštní sazbou daně z příjmů, která je uvedena v zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, § 36 se zdaňují příjmy zdaňované srážkovou daní. Základ daně zde tvoří pouze příjmy.

¹¹ FOJTÍKOVÁ, J.; *Daňový systém*. 2., přepracované vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 135s. ISBN 978-80-210-4687-0, str. 71.

a) **Ze závislé činnosti:** jedná se zejména o příjmy, které plynou z **pracovněprávního vztahu**, kdy zaměstnanci je vypočtena určitá výše mzdy, která je následně zdaňována. Jak již bylo uvedeno dříve (viz kapitola 2.6) od roku 2008 došlo v naší daňové soustavě k zavedení tzv. superhrubé mzdy, jejíž hlavním smyslem bylo zahrnutí **veškerých mzdových nákladů zaměstnavatele** (placení podílů sociálního a zdravotního pojištění zaměstnavatelem za zaměstnance). Důvodem byla také snaha omezit administrativní zatížení podnikatelů, které vznikalo s účtováním již uvedených vedlejších mzdových nákladů. Tento okamžik ovšem vyvolal mezi lidmi mnoho rozporuplných názorů.

Během roku poplatník (fyzická osoba) odvádí tzv. zálohy na daň z příjmů a na konci zdaňovacího období provádí vyúčtování, na základě kterého zjistí výši daňového poplatku popř. daňového bonusu. Současná daňová sazba činí 15% z daňového základu. Pro skutečný odvod jsou zákonem stanoveny daňové slevy a odpočty.

b) **Příjmy z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti** (obecně označované OSVČ) – zde se poplatník může rozhodnout, zda při své podnikatelské činnosti bude uplatňovat:

ba) skutečné výdaje

bb) paušální výdaje, které jsou určeny procentem z příjmu.

ba) Pokud poplatník se rozhodne, že základem pro výpočet daňové povinnosti bude **rozdíl mezi příjmy a výdaji** (*není totéž co výnosy a náklady u právnických osob*), je povinen vést daňovou evidenci. V ní na straně příjmu uvádí veškeré příjmy (*hotovostní nebo získané převodem na běžný účet*), na straně výdajů uskutečněné úhrady svých závazků, které s podnikatelskou činností souvisí. Zde je povinný rozlišit náklady, které jsou dle uvedeného zákona daňově účinné a náklady, které zákon o daních **neuznává**, (viz § 25) jako náklad snižující daňový základ (*př. investičního charakteru, osobní spotřeby, ale nově také příspěvek na zdravotní a sociální zabezpečení, atd.*). Výdajem je také odpis dlouhodobého majetku vloženého do podnikání (*vypočítaný dle téhož zákona*). Důkazní břemeno (*dokazování správně vykázaného daňového základu, výpočtu a odvodu daně v souladu s příslušnými*

¹² FOJTÍKOVÁ, J.; *Daňový systém. 2.*, přepracované vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 135s. ISBN 978-80-210-4687-0, str. 71.

ustanoveními zákona) je na straně plátce. Proto je v jeho vlastním zájmu, aby svou daňovou povinnost před příslušným finančním úřadem obhájil. Nesprávný výpočet daně je doměřován a doměrek penalizován. Finanční úřad může daňovou kontrolu uskutečnit po dobu následujících 3 let po skončení daňového období. Daňový doměrek a penále při významnějším rozměru, může mít velmi nepříjemné důsledky.

bb) V případě, že poplatník daně se rozhodne pro uplatnění tzv. paušální sazby z nákladů (§ 7 odst. 7, zák. č. 586 / 92 Sb. v platném znění), vede jen evidenci o vystavených pohledávkách a uskutečněných (*přijatých*) úhradách. Skutečnou výši nákladů nedokazuje, nemusí vést o nich evidenci. Výši paušálu, odvozenou v zákoně stanovenou sazbou pro příslušnou podnikatelskou činnost a z objemu příjmu, zahrnuje veškeré daňově uznatelné náklady. Paušál nezahrnuje jen odpisy z dlouhodobého majetku.

Pokud v následném období se poplatník rozhodne pro změnu formy pro určení daňového základu, musí respektovat zákonná ustanovení, kupř. povinnost pro podání dodatečného daňového přiznání apod.

- c) **Z kapitálového majetku:** základ daně by měl být vždy kladný. Spadají zde např. podíly na zisku, úroky, jiné výnosy z vkladu nebo z držby cenných papírů. [7]
- d) **Z pronájmu:** může být základ daně buď kladný, nebo záporný. Může se počítat výdaji skutečnými (rozdíl mezi příjmy a výdaji nebo výsledek hospodaření) nebo výdaji procentem z příjmů. [7]

Podrobnosti a pokyny pro výpočet daňového základu a daně z příjmu fyzických osob připravuje Ministerstvo financí České Republiky vždy v dostatečném předstihu a dává k dispozici poplatníkům povinným pro výpočet výše daně a odvod daně.

3.3.1.4 Podání daňového přiznání

Povinnost podat přiznání mají i zaměstnanci, kteří vedle příjmů ze závislé činnosti mají příjmy z podnikatelské a jiné samostatně výdělečné činnosti, příjmy z kapitálového majetku, pronájmu a ostatní příjmy a to tehdy, pokud tyto příjmy nejsou od daně osvobozeny nebo jejich úhrn činí více než 6000 Kč za rok.

Poplatníci – fyzické osoby mají povinnost podat daňové přiznání do **tří** měsíců od ukončení zdaňovacího období, kterým je kalendářní rok. Do šesti měsíců, pokud za ně podává daňové přiznání registrovaný daňový poradce.

Po dni podání může Finanční úřad pokutovat až částkou 20 000 Kč.

Tuto kapitolu (3.3.1) jsem pojala jen jako základní informaci o zdanitelnosti příjmů fyzických osob.

Určitým sdělením, jakou měrou se český občan ze svých příjmů v podobě daní podílí na odvodech do SR, může být informace publikovaná v denním tisku Hospodářské noviny (viz. Hospodářské noviny 2. dubna 2010). Je prezentovaná pojmem „Den daňové svobody“. Informace uvádí, že Češi budou na stát pracovat 168 dní, což je nejvíce za posledních 10 let a o pět dní více než v předchozím roce. Až následný den, tj. od 18. června začnou vydělávat sami na sebe. [46]

Obr. 3.3 Den daňové svobody

Zdroj: Hospodářské noviny

3.3.2 Daň z příjmů právnických osob

Tuto kapitolu chci pojat jako rozhodující část mé bakalářské práce na zadané téma.

Sazba daně je definována zák. č. 586 / 92 Sb. – za rok 2010 činí **19%**.

Tato daň je druhou ze základních příjmových daní, která zdaňuje příjmy těm subjektům, jež jsou založeni za účelem podnikání (*zák. č. 513 / 92 Sb., obchod. zákoník*). Vztahuje se také na neziskové subjekty, kterými jsou např. nadace, nadační fondy, politické strany, příspěvkové organizace atd., kde část příjmů může mít charakter zdanitelnosti.

Pochopit zdaňovací systém uplatňovaný na právnické subjekty podle mého poznání vyžaduje orientovat se odpovídající měrou minimálně v následujících zákonech:

- a) v zákoně číslo 563 / 91 Sb., o účetnictví
- b) v zákoně číslo 586 / 92 Sb., o daních u příjmů
- c) v zákoně číslo 337 / 91 Sb., o správě daní a poplatků

Výchozím podkladem pro zjištění výše daňového základu právních subjektů (*obchodních společností*) je **řádně vedené podvojně účetnictví**. V České Republice je vedení účetnictví jednotně upravováno zákonem, Českými účetními standardy a Vyhláškami, kterými se provádějí některá ustanovení zákona č. 563 / 91 Sb., (*př. pro podnikatele vyhl. č. 500 / 02 Sb.*). Vyhláška definuje účtovou osnovu a uspořádání a označování položek rozvahy a výkazu zisku a ztrát.

Rozsah a způsob vedení účetnictví a požadavky na jeho průkaznost jakož i definici účetního období uvádí zákon o účetnictví. Dle tohoto zákona musí být účetnictví:

Ú p l n é - § 8, odst. 3, zák.: jestliže účetní jednotka zaúčtovala v účetním období všechny případy, které s účetním obdobím souvisí.

P r ů k a z n é - § 8, odst. 4, zák.: všechny účetní doklady a záznamy jsou správná a byla provedena řádná inventarizace majetku, nehmotných aktiv a závazků.

S p r á v n é - § 8, odst. 2, zák.: způsob vedení účetnictví a jeho dokladovatelnost neodporují zákonu o účetnictví a ostatním právním normám ani neobcházejí jejich účel.

Předmětem zdanění je zisk účetní jednotky. Účetně vykázaný zisk dle zákona č. 586 / 92 Sb., pro zjištění daňového základu je **upravovaný** o nákladové tituly, na které má zákon o

daních rozdílný pohled. V tom smyslu jsou rozhodujícími ustanovení uvedené v § 24 a § 25, zák. č. 586 / 92 Sb. Jako příklad lze uvádět zcela odlišné přístupy k odepisování dlouhodobého majetku. Daňový zákon nerespektuje zásady účetní správnosti (*v podstatě zůstávají neměnné*) – má své vlastní předpisy pro dobu odepisování, způsob odepisování a odpisové sazby (*sazba i doba odepisování je často měněna*).

Denní tisk (*viz. Hospodářské noviny z 24. 11. 2009*) ke složitosti našeho systému uvádí, že v rámci EU spolu s Bulharskem jsme na tom úplně nejhůře. „V průměru české firmě totiž jeden pracovník stráví s papírováním kolem daní a odvodů (nejen z příjmů) asi 613 hodin ročně“¹³. Nejméně Lucembursko 59 hodin. Na daních a odvodech průměrná česká firma v roce 2008 odevzdala státu 47,2 %. [46]

3.3.2.1 Poplatníci daně z příjmů právnických osob

Poplatníky této daně jsou právnické osoby, (které nejsou osobami fyzickými). I zde se poplatníci člení na daňové rezidenty a daňové nerezidenty, jak je uvedeno v kapitole č. 3.3.1.1. této práce.

Jsou jimi organizace založené podle obchodního zákoníku (*zák. č. 513/1991 Sb.*), občanského zákoníku (*č. 40/1964 Sb.*), případně zvláštních zákonů o nadacích, politických uskupeních, apod.

Poplatník, který nemá na našem území sídlo ani sídlo vedení může získávat příjmy prostřednictvím stálé provozovny.¹⁴

3.3.2.2 Zdaňovací období

Obecně platí, že zdaňovací období **je shodné s obdobím účetním**. Je jím obvykle kalendářní rok. Zákon o účetnictví č. 563 / 91 Sb., v § 3 připouští, že účetní období právnických subjektů může být odchylné období (*než kalendářní rok*), tzv. hospodářský rok. Zvolí si jej účetní jednotka, pokud proto má dobrý důvod (*př. účetní jednotka zabývající se*

¹³ Hospodářské noviny z 24. 11. 2009

¹⁴ Stálou provozovnou se rozumí místo, kde poplatník (daňový nerezident) vykonává svou činnost. Jedná se např. o různé dílny, provozovny, kanceláře, atd.

stavební nebo zemědělskou výrobou, sjednocení období dceřinné společnosti s mateřskou společností, jejíž sídlo je v zahraničí, i jiné důvody a případy). Pro uplatnění změny má účetní jednotka tzv. oznamovací povinnost. Jestliže chce plátce změnit účetní období, musí to ohlásit místně příslušnému správci daně nejméně 3 měsíce před plánovanou změnou.

3.3.2.3 Předmět daně

Předmětem daně z příjmu je zdanitelný zisk – rozdíl mezi výnosy a náklady daňového subjektu – účetní jednotky. Na rozdíl od základu pro výpočet daně fyzických osob, nejsou započítávány jen realizované příjmy, ale výnosy zúčtované v příslušném účetním (*zdaňovacím*) období. Součástí daňového základu je tudíž vystavená faktura (bez DPH), nikoliv až odběratelem poukázaná úhrada. Základem pro daň z příjmů není také odpočet veškerých nákladů účetní jednotky, ale jak jsem již dříve uvedla, jen nákladů, které v příslušných ustanoveních jako daňové připouští zákon č. 586 / 92 Sb. – podstata je obsažena v § 24. I když náklad má charakter daňový, jeho uznání je podmíněno také uskutečnou úhradou. Tu např. patří zaplacené penále z prodlení (z promeškané úhrady závazku po splatnosti), zaplacené úroky z půjček fyzickým osobám, provedená úhrada splatného zdravotního pojištění a příspěvku na sociální zabezpečení, které za zaměstnance odvádí účetní jednotka, ale také jiné.

3.3.2.4 Základ daně

Při sestavování základu daně je nutné rozlišit, o jakou právnickou osobu se jedná. Jiný postup při sestavení budou mít podnikatelské a jiný nepodnikatelské subjekty.

A) Základ daně a výpočet daně z příjmu podnikatelských subjektů

Zjištění základu pro daň z příjmu je zřejmé z předchozího pojednání. Vychází z účetnictví vykázaného hospodářského výsledku před zdaněním (*zisku resp. ztráty*) účetní jednotky upravovaného o nedaňové výnosy, náklady a jiné dopočty jako daňový odpis dlouhodobého majetku – viz úprava ve formuláři „*Přiznání k dani z příjmu právnických osob*“, který je přizpůsobován aktuálnímu znění zák. č. 586 / 92 Sb. Z uvedeného lze odvodit, že v účetnictví

vykázaná ztráta může vyústit v daňový základ, za něhož je daň odváděna. Splatná daň je nákladem účetní jednotky za účetní období, z kterého je daň odvozována.

V účetní závěrce, která je sestavována k závěrkovému dni účetního období, je výše spatné daně vypočítávána a členěna podle:

- a) daň z běžné činnosti zahrnující:
 - provozní náklady (v účtové osnově skupina 50 – 55)
 - provozní výnosy (v účtové osnově skupina 60 – 64)
- b) daň z finanční činnosti:
 - finanční náklady (v účtové osnově skupina 56)
 - finanční výnosy (v účtové osnově skupina 66)
- c) daň z mimořádné činnosti:
 - mimořádné náklady (v účtové osnově skupina 58)
 - mimořádné výnosy (v účtové osnově skupina 68)

V Přiznání daně je splatná daň soustředěna do souhrnné částky – samostatně je uváděna daň odložená. Účtová osnova pro podnikatele jako závazná je uváděna ve Vyhlášce č. 500 / 2002 Sb.

B) Základ daně u nepodnikatelských subjektů

Základ daně se u těchto PO zjišťuje rovněž z výsledku hospodaření před zdaněním (podrobnější popis uveden výše – sestavení základu daně u podnikatelských subjektů).

U těch neziskových organizací, které ještě doposud vedou jednoduché účetnictví¹⁵, se základ daně zjišťuje z rozdílu mezi příjmy a výdaji.

Transformace na základ daně je zde obdobná jako u podnikatelských subjektů, pouze s tím rozdílem, že tyto PO si nemohou uplatnit odpočet na dary.

¹⁵ Jedná se např. o občanská sdružení, církve a náboženské společnosti.

Jako velký plus zde vidím možnost 30% odpočtu z upraveného základu daně. Výše tohoto odpočtu je však limitovaná. V případě, že snížení 30% činí méně než 300 000 Kč, může si poplatník odečíst 300 000 Kč, max. ale do výše základu daně. [1]

Sazba daně je stejná jako u podnikatelských subjektů, čili **19%**.

Slevy na dani si může nezisková organizace uplatnit v případě, že zaměstnává osobu postiženou nebo obdrží investiční pobídku.

3.3.2.5 Daňové přiznání k příjmu právnických osob (DPPO)

Poplatník je povinen podat po uplynutí zdaňovacího období daňové přiznání, a to i tehdy, kdy základ daně je menší než nula a je vykázána daňová ztráta. Lhůta pro podání je do tří měsíců od ukončení zdaňovacího období. Pokud má poplatník povinnost nechat ověřit účetní závěrku auditorem (*zák. č. 563 / 91 Sb.*) nebo jestliže přiznání zpracovává daňový poradce, prodlužuje se lhůta pro podání o tři měsíce – do šesti měsíců od ukončení zdaňovacího období. Pozdější termín může příslušný Finanční úřad odsouhlasit, pokud má podnikatelský subjekt účetní jednotku v zahraničí.

Neziskové organizace mají povinnost podat daňové přiznání, pokud jim vznikají také příjmy, které jsou zdaňované. Lhůtu pro podání přiznání mají stejnou jako podnikatelské subjekty.

Plátcí daně podávají daňové přiznání na předepsaném formuláři Ministerstva financí, který obvykle bývá každým rokem aktualizovaný.

Součástí podání daňového přiznání k FÚ je účetní závěrka za účetní (*zdaňovací*) období, která ve smyslu zákona č. 563 / 91 Sb., obsahuje:

- a) **bilanci** – rozvahu k závěrkovému dni (*v úplném resp. omezeném rozsahu*)
- b) **výkaz zisku a ztrát** (*v úplném resp. omezeném rozsahu*)
- c) **příloha k účetní závěrce**

Uspořádání a vymezení položek uváděných výkazů předepisuje zákonná Vyhláška č. 500 / 92 Sb. (*pro podnikatele*), uspořádání a obsahové vymezení vysvětlujících a doplňujících vysvětlení v příloze v účetní závěrce uvádí též Vyhláška, hlava IV. Pokud daňové přiznání za

právní subjekt podává daňový poradce, plátce daně tuto skutečnost sděluje FÚ. Vyplývá-li povinnost ověření účetní závěrky statutárním auditorem (*viz zák. č. 563 / 91 Sb.*) vyhotoví o tom zprávu, zda účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz aktiv, pasiv a finanční situaci společnosti. V uváděném případě ověřuje auditor také výroční zprávu, kterou společnost spolu se zprávou o auditu účetní závěrky povinně (*dle zák. č. 513 / 91 Sb., obch. zákoník*) zveřejňuje ve sbírce veřejných listin v obchodním rejstříku krajského soudu. Nesplnění těchto povinností má právo příslušný FÚ ukládat vysoké pokuty – až 6% hodnoty aktiv.

3.3.3 Daň z nemovitosti

Tuto daň upravuje zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitosti, ve znění pozdějších předpisů. Vztahuje se na vlastníky nemovitostí - právnické i fyzické osoby.

Dělí se na daň z pozemků a daň ze staveb.

Jak již bylo zmíněno v kapitole o rozpočtech, jedná se o daň, která je příjmem obcí. Zákon umožňuje, aby k základní sazbě daně zákonem obce si samy stanovily místní koeficient. Součástí protikrizových opatření bylo zdvojnásobení sazby této daně. Přesto, tato daň v ČR v porovnání s jinými zeměmi zůstává nízká. Uvádí se, že např. v Irsku výnos z této daně je až desetinásobný.

V médiích se také publikuje názor a úvahy o tom, aby sazby této daně byly určovány obcemi dle jejich spotřeby.

Současná výše sazeb daní u pozemků:

Tab. 3.1 Sazby daní u pozemků

„Orné půdy, vinice, chmelnice, zahrady, ovocné sady	0,75%
Trvalé travní porosty, rybníky s intenzivním a průmyslovým chovem ryb a hospodářské lesy	0,25%
Zastavěné plochy a nádvoří	0,20 Kč
Stavební pozemky	2,00 Kč
Ostatní plochy za podmínky, že jsou předmětem daně	0,20 Kč

Zdroj: Daňové zákony 2010 v úplném znění k 1. 1. 2010 [7]

Současná výše sazeb daní u staveb za 1 m²:

Tab. 3.2 Sazby daní u staveb

Obytné domy	2,00 Kč
Stavby, které tvoří příslušenství k obytným domům z výměry, která přesahuje 16 m ²	2,00 Kč
Stavby pro individuální rekreaci + rodinné domy pro individuální rekreaci	6,00 Kč
Stavby, které plní funkci doplňkové činnosti k těmto stavbám	2,00 Kč
Garáže, které jsou vystavené odděleně od obytných domů	8,00 Kč
U staveb a samostatných nebytových prostor používaných pro podnikatelskou činnost:	
f) sloužící pro zemědělskou prvovýrobu, lesní, vodní hospodářství	2,00 Kč
g) sloužících pro průmysl, dopravu, energetiku, stavebnictví a ostatní zemědělskou výrobu	10,00 Kč
h) ostatní podnikatelská činnost	10,00 Kč
Ostatní stavby	6,00 Kč
Byty, samostatné nebytové prostory	2,00 Kč“

Zdroj: Daňové zákony 2010 v úplném znění k 1. 1. 2010 [7]

Přiznání k dani z nemovitosti se nepodává každý rok. Poplatníkům vzniká tato povinnost pouze jednou a následně jen pokud dojde ke změně rozhodných skutečností, kterými je např. změna výměry pozemku, změna vlastníka aj. O výši daňové povinnosti za běžný rok, obdrží od správce daně platební výměr.

3.3.4 Daň silniční

Tuto daň upravuje zákon č. 16/1993Sb., o silniční dani, v aktuálním znění.

Předmětem daně silniční jsou veškerá motorová vozidla, která jsou používána k podnikání a jsou v majetku podnikatelského subjektu.

Poplatníkem daně a zároveň také jejím **plátcem** je osoba zapsaná v technickém průkazu.

Ministerstvo financí zvažuje, že od příštího roku (2011) by se poplatníky stali všichni majitelé aut a nejen ti, kteří mají vozidlo ve vlastnictví za účelem podnikání.

Roční sazby daně se stanoví podle zdvihového objemu motoru, či počtu náprav dle hmotnosti.

Na výši sazby má vliv také registrační povinnost. Když bylo např. vozidlo registrováno poprvé v České republice nebo v zahraničí do 31. 12. 1989, zvyšuje se sazba daně o 25%. [7]

Zákon stanoví možnost použití „**denní sazby**“ a to v případech, kdy zaměstnavatel vyplácí cestovní náhrady svému zaměstnanci z důvodu použití osobního automobilu pro pracovní účely. Výše sazby činí **25 Kč na den**.

Daňové přiznání po uplynutí zdaňovacího období, kterým je kalendářní rok, musí poplatníci podat do 31. 1. Povinností poplatníků je vypočítat si daň sám a zaplatit ji správci daně ve lhůtě pro podání daňového přiznání.

3.3.5 Daň dědická, darovací a z převodu nemovitosti

Tuto tzv. „trojdaň“ upravuje zákon č.357/1992Sb., v aktuálním znění.

Poplatníky **daně dědické a darovací** zákon (§11) člení do tří skupin podle příbuzenského vztahu k zemřelému a dárci.

I. „skupina:

- příbuzní v řadě přímé¹⁶ a manželé,

II. skupina:

- příbuzní v řadě pobočné, a to sourozenci, synovci, neteře, strýcové a tety
- manželé dětí (zeťové a snachy), děti manžela, rodiče manžela, manželé rodičů a osoby, které s nabyvatelem, dárcem nebo zůstavitelem žily nejméně po dobu jednoho roku před převodem nebo smrtí zůstavitele ve společné domácnosti a které z tohoto

¹⁶ Jedná se o všechny předky, potomky.

důvodu pečovaly o společnou domácnost nebo byly odkázány výživou na nabyvatele, dárce nebo zůstavitele.

III.skupina:

- ostatní fyzické a právnické osoby¹⁷.

U obou těchto daní jsou poplatníci v první a druhé skupině osvobozeni.

a) Sazby daně dědické a darovací:

Tab. 3.3 Sazby daně dědické a darovací

I. skupina		II. skupina		III.skupina	
„Do 1000 0000 Kč	1 %	Do 1000 0000 Kč	3,0%	Do 1000 0000 Kč	7,0%
1 000 000 – 2 000 000 Kč	10 000 Kč a 1,3% ze základu přesahujícího 1 000 000 Kč	1 000 000 – 2 000 000 Kč	30 000 Kč a 3,5% ze základu přesahujícího 1 000 000 Kč	1 000 000 – 2 000 000 Kč	70 000 Kč a 9,0% ze základu přesahujícího 1 000 000 Kč
2 000 000 – 5 000 000 Kč	23 000 Kč a 1,5% ze základu přesahujícího 2 000 000 Kč	2 000 000 – 5 000 000 Kč	65 000 Kč a 4,0% ze základu přesahujícího 2 000 000 Kč	2 000 000 – 5 000 000 Kč	160 000 Kč a 12,0% ze základu přesahujícího 2 000 000 Kč
5 000 000 – 7 000 000 Kč	68 000 Kč a 1,7% ze základu přesahujícího 5 000 000 Kč	5 000 000 – 7 000 000 Kč	185 000 Kč a 5,0% ze základu přesahujícího 5 000 000 Kč	5 000 000 – 7 000 000 Kč	520 000 Kč a 15,0% ze základu přesahujícího 5 000 000 Kč
7 000 000 – 10 000 000 Kč	102 000 Kč a 2,0% ze základu přesahujícího 7 000 000 Kč	7 000 000 – 10 000 000 Kč	285 000 Kč a 6,0% ze základu přesahujícího 7 000 000 Kč	7 000 000 – 10 000 000 Kč	820 000 Kč a 18,0% ze základu přesahujícího 7 000 000 Kč
10 000 000 – 20 000 000 Kč	162 000 Kč a 2,5% ze základu přesahujícího 10 000 000 Kč	10 000 000 – 20 000 000 Kč	465 000 Kč a 7,0% ze základu přesahujícího 10 000 000 Kč	10 000 000 – 20 000 000 Kč	1 360 000 Kč a 21,0% ze základu přesahujícího 10 000 000 Kč
20 000 000 – 30 000 000 Kč	412 000 Kč a 3,0% ze základu přesahujícího 20 000 000 Kč	20 000 000 – 30 000 000 Kč	1 165 000 Kč a 8,0% ze základu přesahujícího 20 000 000 Kč	20 000 000 – 30 000 000 Kč	3 460 000 Kč a 25,0% ze základu přesahujícího 20 000 000 Kč
30 000 000 – 40 000 000 Kč	712 000 Kč a 3,5% ze základu přesahujícího 30 000 000 Kč	30 000 000 – 40 000 000 Kč	1 965 000 Kč a 9,0% ze základu přesahujícího 30 000 000 Kč	30 000 000 – 40 000 000 Kč	5 960 000 Kč a 30,0% ze základu přesahujícího 30 000 000 Kč

¹⁷ RYLOVÁ Z., TUNKROVÁ Z., ŠULC I., KRŮČEK Z.; *Daňové zákony 2010 s komentářem změn*. 1. vyd. Brno: Computer Press, a.s. 2010. 199s. ISBN 978-80-251-2904-3, str. 80

40 000 000 – 50 000 000 Kč	1 062 000 Kč a 4,0% ze základu přesahujícího 40 000 000 Kč	40 000 000 – 50 000 000 Kč	2 865 000 Kč a 10,5% ze základu přesahujícího 40 000 000 Kč	40 000 000 – 50 000 000 Kč	8 960 000 Kč a 35,0% ze základu přesahujícího 40 000 000 Kč
50 000 000 a více	1 462 000 Kč a 5,0% ze základu přesahujícího 50 000 000 Kč	50 000 000 a více	3 915 000 Kč a 12,0% ze základu přesahujícího 50 000 000 Kč	50 000 000 a více	12 460 000 Kč a 40,0% ze základu přesahujícího 50 000 000 Kč ¹⁸

Zdroj: Daňové zákony 2010 v úplném znění 1. 1. 2010

Při výpočtu daně dědické nesmí být opomenuto, že výsledná částka u daně dědické se násobí koeficientem 0,5 (výsledná daň tak bude o polovinu nižší).

Daňové přiznání, v němž se uvádí pouze rozhodné skutečnosti pro přiznání daně, se podává do 30 dnů od nabytí právní moci. Daň je splatná po doručení platebního výměru, který zasílá Finanční úřad.

b) Daň z převodu nemovitosti:

Poplatníkem této daně může být převodce, nabyvatel (pokud např. je majetek v konkurzu) nebo také oba - převodce i nabyvatel a to v případě, pokud dochází k výměně nemovitosti. [1]

U daně z převodu nemovitostí neplatí osvobození podle skupin, jak tomu je u daně dědické a darovací. Vše, co podléhá této dani má jedinou lineární sazbu ve výši 3%.

Prodej např. nemovitosti musí být doložen soudním znalcem, který danou věc ocení na určitou hodnotu. Daň se při převodu tedy neodvádí z výše, kterou si stanoví občan, jež nemovitost prodává, ale z ceny soudního znalce.

Např. občan X bude prodávat občanovi Y svou zahradu. Cenu si stanoví na 100 000 Kč. Tedy při převodu nemovitosti by daň činila 3 000 Kč. Jenže zákon stanoví, že na zahradu musí být provedeno ještě znalecké ocenění. Znalec může tedy cenu vyčíslit na 160 000 Kč. Daň, kterou musí občan X zaplatit, činí 4 800 Kč.

Proč zpracování posudku platí vlastník nemovitosti, když jedinému čemu posudek slouží, je k vyměření „daně z převodu nemovitosti“. A to jen pro případ, že kupní cena je nižší než znalecký odhad. Proč si takovou službu nehradí stát?

¹⁸RYLOVÁ Z., TUNKROVÁ Z., ŠULC I., KRŮČEK Z.; *Daňové zákony 2010 s komentářem změn*. 1. vyd. Brno: Computer Press, a.s. 2010. 199s. ISBN 978-80-251-2904-3, str. 81.

3.3.6 Daň z přidané hodnoty

Právní úpravou této daně je zákon č.253/2004 Sb., v aktuálním znění. Jedná se o daň, která je důležitým pilířem daňové soustavy ČR - byla zavedena k 1. 1. 1993.

Daň z přidané hodnoty (DPH), tak nahradila daň z obratu, která byla do konce roku 1992 uplatňována v tehdejší Československu. Daň se určovala procentuálně z ceny obratu zboží při převodu mezi obchodníky. Zboží, pokud bylo vícekrát mezi obchodníky převedeno, bylo současně i vícekrát zdaněno.

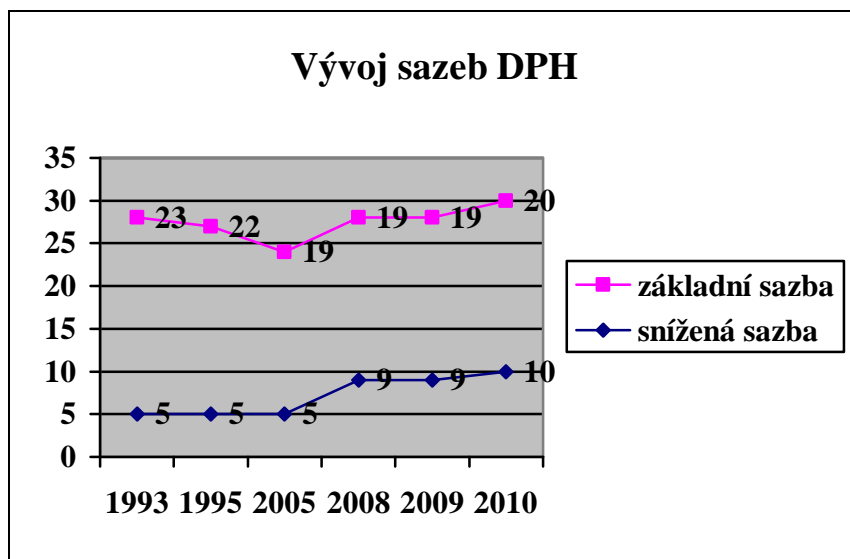
Další změnou prošlo DPH ke dni vstupu České Republiky do Evropské unie (rok 2004) z důvodu harmonizace daňového systému s předpisy Evropského společenství. Zákon se zabýval uplatňováním DPH nejen v zahraničí, ale také v zemích Evropského společenství.

Současný princip této daně spočívá v tom, že ji hradí vždy až konečný spotřebitel. DPH je státu odváděna postupně. Každý výrobce či poskytovatel dané služby odvádí daň ze své přidané hodnoty¹⁹.

Daň má již od svého vzniku dvě sazby: **sníženou** (nyní 10%) a **základní** (současně 20%). Snížená sazba se používá např. u základních potravin, léků, knih, u reklam za podmínky, že nepřesahuje 50% plochy, u ubytovacích služeb, služeb zdravotní a sociální péče atd. [7] Zvýšená sazba se používá u služeb, které nejsou vymezeny v příloze č. 2, zákona o dani z přidané hodnoty.

¹⁹ Jedná se o hodnotu, která se přidává zpracováním. Tuto hodnotu přidá podnikatel svým úsilím k hodnotě např. zásob nebo služeb, které již nakoupil. Jde o tzv. meziprodukt.

Obr. 3.4 Vývoj sazeb DPH v letech 1993 - 2010

Zdroj: vlastní

DPH spolu s daní spotřební hradíme při každé koupi nebo pořízení služby. Placení se lze vyhnout jen nerealizováním uváděné potřeby.

K subjektům daně patří **osoby povinné k dani**. Jsou to „fyzické a právnické osoby, které samostatně uskutečňují ekonomické činnosti v tuzemsku.

Ekonomickou činností se pro účely daně z přidané hodnoty rozumí podnikání, ale také další samostatné výdělečné činnosti a soustavné využívání majetku za účelem získání příjmů. Osoby povinné k dani se mohou stát plátcí daně, a to povinně ze zákona nebo na vlastní žádost. Pro povinnou registraci je rozhodující tzv. obrat²⁰.

Osoba se stává povinným plátcem, jakmile její obrat za předcházejících 12 měsíců překročí 1 000 000 Kč. K dobrovolným plátcům se osoby přihlašují obvykle, pokud např. nakupují za 20-ti% sazbu a prodávají v 10-ti % sazbě (vstupy v základní sazbě a výstupy ve snížené sazbě). [7]

Zdaňovací období je určeno podle výše obratu – je měsíční nebo čtvrtletní.

²⁰ FOJTÍKOVÁ, J.; *Daňový systém*. 2., přepracované vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 135s. ISBN 978-80-210-4687-0, str. 108

Daňové přiznání musí plátce podat do 25. dne, který následuje po měsíci, ve kterém skončilo zdaňovací období. V tom stejném termínu je daň rovněž splatná.

3.3.7 Daně spotřební

Oblast těchto daní upravuje zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních. Těmito daněmi řeší stát dopad tzv. negativních externalit, tj. např. znečištění životního prostředí, škodlivé návyky.

Daně spotřební rovněž jako DPH neberou ohled na příjmovou situaci spotřebitele a uvalují se přímo na výrobky či zboží.

V období „První republiky“ se tyto daně objevovaly pod názvem „přepychové“.

Zákon nyní rozlišuje daně:

- z minerálních olejů
- z lihu
- z piva
- vína a meziproduktů
- tabákových výrobků [7]

Podmínky zdaňování jednotlivých daní uvádí zákon č. 353 / 2003 Sb.

Správu mají na starosti **celní orgány**, ne finanční úřady, jak je tomu u předešlých daní.

Plátcí mají povinnost předložit daňové přiznání za každou daň samostatně a to do 25. dne po skončení zdaňovacího období, kterým je kalendářní měsíc.

Spotřební daně tvoří nemalý příjem do státního rozpočtu. Kupř. z jedné krabičky cigaret, za cenu 60 Kč, plyne státu 40 Kč. Dalším příkladem může být natankování benzínu nebo nafty za např. 500 Kč, kde rovněž více než polovina je odváděna do státního rozpočtu.

3.3.8 Daně ekologické

Ekologické daně jsou v naší republice zavedeny nově od roku 2008. Tyto daně upravují vybraná ustanovení zákona č. 261 / 2007 Sb. o stabilizaci veřejných rozpočtů.

Jedná se o daně:

- ze zemního plynu a některých dalších plynů
- z pevných paliv
- z elektřiny [7]

Z celé problematiky ekologických daní je dle mého mínění nejzajímavější se zmínit o dani za znečištění ovzduší vlivem výfukových plynů z aut. Tato daň je platná od 1. 1. 2009 a pohybuje se ve výši od 3 000 Kč do 10 000 Kč. Vztahuje se na automobily, které byly vyrobeny před rokem 1999.

Částka, která se musí zaplatit, se odvíjí od úrovně EURO normy, jež je uvedena v technickém průkazu.

Tyto peněžní prostředky nesměřují do státního rozpočtu, nýbrž do Státního fondu životního prostředí, jehož činnost je legislativně upravena zákonem č. 388 / 1991 Sb. O tom, kde budou dané finanční prostředky použity, rozhoduje ministr životního prostředí na základě doporučení Rady fondu.

4 Analýza daňové soustavy v České Republice

Rok 2010 je velice bohatým rokem, co se týče změn v oblasti daní. Některé byly vyvolány probíhající hospodářskou krizí, jiné politickými problémy. Tato kapitola se tedy věnuje změnám, které nastaly v letošním roce.

4.1 Přímé daně

➤ DAŇ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB:

Jedna z nejvýznamnějších změn, dle mého názoru je zvýšení **maximálního vyměřovacího základu**²¹ pro placení pojistného. Zatímco v roce 2009 byl tento základ stanoven na 48násobek průměrné mzdy ($48 \times 23\,555 = 1\,130\,640$ Kč), v letošním roce činí 72násobek průměrné mzdy ($72 \times 23\,709 = 1\,707\,048$ Kč) a to pouze pro období od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2010. Jde tak o jedno z mnoha mimořádných protikrizových opatření. Jakmile zaměstnanec přesáhne vyměřovací základ, nemusí již v daném roce platit pojistné. Částka, o kterou byl překročen vyměřovací základ, nespadá do základu daně.

K dalším změnám patří:

- **zvýšení paušálních výdajů** téměř u všech druhů příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti.

Tab. 4.1 Výše paušálních výdajů v letech 2008 - 2010

	Rok 2008 (procenta)	Rok 2009 (procenta)	Rok 2010 (procenta)
Zemědělská činnost	80	80	80
Řemeslné živnosti	60	80	80
Ostatní živnosti (kromě řemeslných)	50	60	60
Ostatní příjmy	40	60	40

Zdroj: Daňové zákony 2010 v úplném znění k 1. 1. 2010 [7]

²¹ Vyměřovací základ je tvořen sumou příjmů ze zaměstnání za rozhodné období.

Co se týče příjmů z pronájmu, zde procenta zůstala ve stejné výši, tedy 30%. Dle mého názoru na zvýšení procentních sazeb má vliv současná hospodářská krize.

- **možnost využití mimořádných odpisů** – byly zavedeny v rámci protikrizových opatření. Zvýhodnění je dáno zkrácenou dobou odepisování. Tuto možnost může podnikající osoba využít u majetku, který je zařazen v 1. nebo 2. odpisové skupině, byl pořízen od 1. 1. 2009 do 30. 6. 2010 a zároveň je tento majetek nový a poplatník je prvním vlastníkem.
- **zvýšení daňového zvýhodnění na dítě**, které v roce 2009 bylo 890 Kč za měsíc na jedno dítě, letos činí 967 Kč, tedy 11 604 Kč za rok.
- **možnost uplatnění paušálních výdajů** – jedná se o změnu, která nastala roku 2010, ale se zpětnou vazbou na rok 2009. Paušální výdaje na dopravu silničním motorovým vozidlem činí 5 000 Kč na kalendářní měsíc. Tento paušál lze uplatnit na 3 vlastní vozidla. Pokud je vozidlo používáno pouze z části na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů, může ho uplatnit pouze ve výši 80%.

Dalo by se říci, že např. daňové zvýhodnění na dítě je krokem kupředu a že zvýhodňuje rodiny s větším počtem dětí. Avšak vzhledem k neustálému nárůstu cen na trhu je dle mého názoru toto zvýhodnění malé.

Také malí živnostníci a podnikatelé by mohli být státem lépe zvýhodňováni. Požadavky na jejich odvádění daně státu jsou mnohdy neúnosné a znamená to v mnohých případech ukončení jejich podnikatelské činnosti.

➤ **DAŇ Z PŘÍJMŮ PRÁVNICKÝCH OSOB:**

U této daně k žádným větším změnám nedošlo.

Zatímco u daně z příjmů osob fyzických sazba daně zůstala neměnná, u této daně tato sazba postupně klesá. V roce 2008 byla 21%, roku 2009 klesla na 20% a nyní je 19%.

Výpočet daně je dle mého názoru jednodušší a čitelnější než výpočet u daně fyzických osob. Daň je stabilnější a neobsahuje ani tolik výjimek.

U této daně převažuje riziko z jiné strany. Právnícká osoba vystaví fakturu a v tom okamžiku ji vzniká výnos. Ten je ovšem fiktivní, jelikož plátce faktury (dlužník) nezaplatil. Právnícká osoba však musí odvést daň z příjmů i DPH v zákonem stanovené lhůtě. Právnícká osoba může tyto peníze postrádat – musí tak sehnat peníze z jiných zdrojů např. půjčka v bance. Vzniká tak důvod, proč řada subjektů nemusí přestát období krize.

Navíc od 1. 1. 2009 mají účetní jednotky povinnost ukládat peněžní prostředky jako rezervu na samostatný účet v bance. Tyto prostředky pak mohou být čerpány pouze na účel, pro který byly vytvořeny. Tato rezerva je určena např. na opravy dlouhodobého majetku, péstební činnost, odbahnění rybníka aj. I tento zdroj financí však může v rozpočtu účetní jednotky chybět.

➤ **DAŇ Z NEMOVITOSTI:**

Rovněž jako daň z příjmů fyzických osob prochází řadou novel.

Od 1. 1. 2010 bylo zrušeno osvobození u novostaveb, určených k trvalému bydlení. Jednalo se o patnáctileté osvobození od daně, kdy fyzické osoby z této stavby nemuseli po tuto dobu odvádět daň.

Podle mého názoru bylo úplné zrušení patnáctiletého osvobození od daně příliš unáhlené a myslím si, že toto osvobození mohlo být jen umenšeno např. z patnácti na pět let.

Dále bylo ukončeno osvobození, které si mohly fyzické osoby uplatňovat po dobu pěti let u zateplených staveb.

K významnějším patří změny sazeb u pozemků a staveb, které se zvýšily o 100% (došlo k jejich zdvojnásobení). Toto navýšení se týká pozemků uvedených v § 6 odst. 2 („jedná se o zastavěné plochy a nádvoří, stavební pozemky a ostatní plochy, pokud jsou předmětem daně“)²² a staveb, které nalezneme v § 11 odst. 1 zákona o dani z nemovitosti (jedná se např.

²² RYLOVÁ Z., TUNKROVÁ Z., ŠULC I., KRŮČEK Z.; *Daňové zákony 2010 s komentářem změn*. 1. vyd. Brno: Computer Press, a.s. 2010. 199s. ISBN 978-80-251-2904-3, str. 74

„o obytné domy, stavby pro individuální rekreaci, garáže, stavby pro podnikatelskou činnost, samostatné nebytové prostory aj.“²³

U ostatních staveb, jež slouží pro podnikatelskou činnost, sazba daně zůstala neměnná – 10 Kč za 1m². Dle mého názoru je toto dostatečně velká sazba.

Zvýšení sazeb zajisté přinese větší příjmy do rozpočtů obcí a měst. Na výši rozpočtů má rovněž vliv místní koeficient, který si obce a města mohou nebo nemusí zavést. Některé obce zvolily možnost první - zavedení. Zavedení koeficientu znamená zvýšený příjem peněz a tedy možnost většího rozvoje obcí.

Dalším koeficientem je koeficient dle počtu obyvatel – ten si obce a města mohou zvýšit či snížit.

Obec může stanovit obecně závaznou vyhláškou koeficient 1,5, který se vztahuje na stavby a samostatné nebytové prostory (§ 11, odst. 3b) zákona o dani z nemovitosti).

➤ **DAŇ SILNIČNÍ:**

V letošním roce nebyla pro daň silniční provedena žádná novela. To znamená, že podmínky, které platily v roce 2009, jsou beze změny platné i pro rok následný.

Příjem ze silniční daně putuje do fondu dopravní infrastruktury, který si tímto pojišťuje údržbu dopravních komunikací. Tato daň je dle mého názoru velice důležitá, protože údržba cest, výstavba nových komunikací a dálnic je a bude vždy nutná. Při nárůstu počtu aut a jiných dopravních prostředků jsou cesty poničené a trpí i čistota ovzduší. Je proto nutné budovat jiná dopravní spojení, vedená pokud možno mimo obce a města.

Uvažuje se o tom, že od příštího roku budou tuto daň platit nejen osoby, které využívají vozidlo pro podnikatelskou činnost, ale také všichni majitelé aut.

²³ RYLOVÁ Z., TUNKROVÁ Z., ŠULC I., KRŮČEK Z.; *Daňové zákony 2010 s komentářem změn*. 1. vyd. Brno: Computer Press, a.s. 2010. 199s. ISBN 978-80-251-2904-3, str. 75

➤ **DAŇ DĚDICKÁ, DAROVACÍ A Z PŘEVODU NEMOVITOSTI:**

U trojdaně nejsou zřejmě žádné větší změny.

Často se ovšem diskutuje o tom, jestli by neměla být daň darovací a dědická úplně zrušena. Tato otázka je předmětem častých neshod politiků různých stran.

Jako zajímavost bych uvedla placení daně dědické v Japonsku, kde platí povinnost, že vždy po otci dědí dům syn, který ho nesmí prodat. Musí však zaplatit dědickou daň, která je v Japonsku tak velká, že v podstatě dům zaplatí. Výběr této daně tak nemalýma položkami plní japonskou státní pokladnu.

Faktem zůstává, že příjmy z těchto daní jsou v porovnání s ostatními minimální, nicméně i tato částka má v dnešní době hospodářské krize ve státním rozpočtu své místo.

4.2 Nepřímé daně

➤ **DAŇ Z PŘIDANÉ HODNOTY:**

Jedná se o daň, jejíž placení se nevyhne žádný občan.

Rok 2010 je velice náročným rokem, co se týče „peněženek občanů“. Sazby u daní se zvedaly a to z důvodů zvyšování schodku SR a veřejných výdajů. K hlavní změně, která v letošním roce nastala, bylo zvýšení sazeb DPH. Základní byla zvýšena z 19% na 20% a sazba snížená z 9% byla upravena na 10%.

Další změnou je určení místa plnění při poskytování služeb, kdy se proces oproti loňskému roku velice zjednodušil. Což je dle mého názoru jen dobře.

Důležitým se zde stává sledování sídla, místa podnikání či místa provozovny té osoby, pro kterou se bude poskytovat služba.

Změna také nastala u podávání souhrnného hlášení. Novela zákona tuto povinnost rozšiřuje taktéž i na služby.

Zvýšení DPH je obecně pojímáno jako zdražení potravin, zboží a služeb dané spotřeby. Člověk si začíná na tyto změny automaticky zvykat už v souvislosti s tím, že zboží v jednom či druhém obchodě nemá stejnou cenu. Mnohdy ani zvýšení této daně nezaregistruje.

➤ **DANĚ SPOTŘEBNÍ:**

Rok 2010 je velice bohatým rokem, co se týče účinných novel k zákonům. Stejně jako u mnoha daní, i zde došlo ke zvýšení sazeb a to ve většině případů o více než 1 000 Kč.

Tato daň se vztahuje na minerální oleje, líh, pivo, víno a meziprodukty a tabákové výrobky.

Za určitý otazník považuji sazbu u piva, která se pro letošní rok zvyšuje z 24 Kč na 32 Kč. Dne 10. 12. 2009 vrátil senát Poslanecké sněmovně návrh zákona, který se zabýval právě touto sazbou. Jejich cílem je dostat zpět platnost loňského tarifu - tedy 24 Kč.

Při zvyšování sazeb této daně je důležité zohlednit sociálně slabší vrstvy obyvatelstva.

➤ **DAŇ EKOLOGICKÁ:**

Daň v našem systému je relativně novou daní. Jelikož v daňové soustavě ČR je platná od roku 2008, neshledáváme tak žádné větší změny.

Daň se vztahuje na zemní plyn, elektřinu a pevná paliva.

Převrat, který se dotkne většiny občanů, je již zmiňovaná ekologická daň (*kapitola 3.3.8*), která se platí při koupi a následném přepisu auta, jehož rok výroby je 1999 a níže. Její částka se tak může vyšplhat až na 10 000 Kč, podle míry znečištění ovzduší vlivem výfukových plynů, což určuje stáří auta neboli rok výroby.

Je to daň, s kterou se musí motoristé vypořádat a jedinou dobrou zprávou pro motoristy je alespoň fakt, že ekologická daň se při přepisu auta bude platit jen jednou. Pokud auto v téže roce prodá, ekologickou daň už platit nemusí. Cílem této daně bylo zabránit dovozu starých ojetin, které znečišťují životní prostředí. Kvůli ojetinám musel být poplatek zaveden i za stejně stará auta v Česku. Ekologická daň tohoto typu byla požadavkem Evropské unie.

Správu těchto daní mají na starosti celní úřady. Jelikož se jedná o daň „mladou“, vznikají celníkům problémy s určením správné výše daňové povinnosti. V tom shledávám nedostatek ve výběru těchto daní.

5 Závěr

Cílem práce byla charakteristika daňové soustavy, zaměřením se na změny, které pro letošní rok (2010), zejména z dopadu hospodářské krize, nastaly. Z důvodu rozsáhlé problematiky, jejímž předmětem daňová soustava je, byla má práce rozdělena do následujících oddílů:

- historický vývoj
- stručná charakteristika jednotlivých daní
- základní změny pro rok 2010.

Daně se vždycky v každé době přizpůsobovaly momentální hospodářské a politické situaci. Lze to vysledovat na historickém vývoji forem a výši daní a také v dnešní době, zvláště v letošním roce 2010, kdy v důsledku hospodářské krize dochází k mnoha změnám.

Daně a placení daní je velmi široký pojem, kterému rozumí poměrně málo lidí, a proto si myslím, že je nutné mít více kvalifikovaných pracovníků a nesmí chybět ani větší znalost daňové problematiky u jejích plátců. Příčinnou neznalosti a zejména nejistoty k výpočtu daní podléhající odvodu jsou i časté novely předpisů nebo jejich složitost.

V současné době, kdy takřka prvotním cílem je získání většího množství peněžních prostředků do státního rozpočtu, se pozornost vlády upírá především na daně nepřímé, které působí jako spolehlivější zdroj příjmů.

Ideálním řešením by bylo, kdyby se celá daňová soustava dala zjednodušit tak, aby byla jasná každému poplatníkovi i plátcem daně, aby jejich daňové povinnosti jim byly srozumitelné. Vždyť přece daně jsou důležitou součástí státní ekonomiky, a i státu by mělo záležet na pochopení této problematiky právě pro její plátce. Myslím si, že se tím daňová soustava stane průhlednou jak pro daňové subjekty, tak pro správce daně, a daleko rychleji by bylo možné nalézt možné cesty úniku peněz.

Dle mého názoru, je třeba nastavit daňové zákonodárství tak, aby nevýhodňovalo velké a bohaté a nepoškozovalo malé živnostníky. Někdo může chápat odvod daní jako omezení vlastnického práva, avšak toto omezení je nutnou podmínkou, aby stát měl dostatek prostředků pro zabezpečení jiných našich práv.

Myslím si, že stanovený cíl bakalářské práce se mi podařilo naplnit. A tak jako její sepsání obohatilo mě, doufám, že tato práce může v něčem napomoci i druhým.

Seznam použité literatury

Knihy:

1. FOJTÍKOVÁ, J.; *Daňový systém*. 2., přepracované vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 135s. ISBN 978-80-210-4687-0.
2. ŠIROKÝ, J.; *Daňová teorie s praktickou aplikací*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. 249 s. ISBN 80-7179-413-9.
3. ŠIROKÝ, J.; *Daně v Evropské unii*. 3. vyd. Praha: Linde Praha a.s., 2009. 360 s. ISBN 978-80-7201-746-1.
4. GRUŇ, L.; *Vybrané kapitoly z historie daní, poplatků a cla*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004. 202s. ISBN 80-244-0867-8.
5. KUBÁTOVÁ, K.; *Daňová teorie a politika*. 3. vyd. Praha: EUROLEX BOHEMIA, s.r.o. 2000. 225s. ISBN 80-902752-2-2.
6. VANČUROVÁ, A., LÁCHOVÁ, L., VÍTKOVÁ, J.; *Daňový systém 2004 aneb učebnice daňového práva*. 1. vyd. VOX, a.s. 2004. 366s. ISBN 80-86324-42-7.

Zákony:

7. RYLOVÁ Z., TUNKROVÁ Z., ŠULC I., KRŮČEK Z.; *Daňové zákony 2010 s komentářem změn*. 1. vyd. Brno: Computer Press, a.s. 2010. 199s. ISBN 978-80-251-2904-3.
8. Zákon č. 487/2009 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2010
9. Zákon č. 513/1991 Sb., Obchodního zákoníku
10. Zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví

Elektronické publikace:

11. Funkce daní [online]. c1996-2010. 2004 [cit. 2010-02-19]. Dostupné na WWW: <http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=74&typ=r&levelid=DA_158.HTM>

12. Daň z příjmu právnických osob [online]. 2004 [cit. 2010-02-19]. Dostupné na WWW: <<http://www.czech.cz/cz/66358-dan-z-prijmu-pravnicky-ch-osob>>
13. Vláda České republiky [online]. c2009. 2009 [cit. 2010-02-19]. Dostupné na WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/statni-rozpocet-2010-61539/>>
14. Veřejný rozpočet [online]. c1996-2010. 2004 [cit. 2010-02-20]. Dostupné na WWW: <http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=74&typ=r&levelid=DA_505.HTM>
15. Rozpočtové určení daní [online]. c1996-2010. 2004 [cit. 2010-02-20]. Dostupné na WWW: <http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=74&typ=r&refresh=yes&levelid=da_408.htm>
16. NĚMOCOVÁ, V., Rozpočet skončil v lednu přebytkem 13 miliard [online]. 2010 [cit. 2010-02-07]. Dostupné na WWW: <<http://investujeme.cz/clanky/reforma-danoveho-systemu-cr-2010-cast-ii-zakon-o-danich-z-prijmu/>>
17. Pětiletka [online]. 2009 [cit. 2010-02-21]. Dostupné na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/P%C4%9Btiletka>>
18. Dvouletý hospodářský plán [online]. 2009 [cit. 2010-02-21]. Dostupné na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Dvoulet%C3%BD_hospod%C3%A1%C5%99sk%C3%BD_pl%C3%A1n>
19. VLČEK, T. Dvouletý plán [online]. [cit. 2010-02-21]. Dostupné na WWW: <<http://www.totalita.cz/vysvetlivky/plan2.php>>
20. ONDROVÁ, E. Bez daní se neobejde [online]. [cit. 2010-02-21]. Dostupné na WWW: <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/113315-bez-dani-se-stat-neobejde/>>
21. POSPÍŠILÍK, K. Daňové novinky v roce 2010 [online]. 2010 [cit. 2010-02-20]. Dostupné na WWW: <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/246151-danove-novinky-v-roce-2010/>>
22. NESEJT, O. Výběr daní nás stojí miliardy [online]. 2005 [cit. 2010-02-20]. Dostupné na WWW: <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/46572/>>

23. Daně (historie) [online]. [cit. 2010-01-18]. Dostupné na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Dan%C4%9B_%28historie%29#D.C4.9Bjiny_da.C5.88ov.C3.A9ho_syst.C3.A9mu_v_.C4.8Cech.C3.A1ch>
24. ZEMÁNEK, J. Slovník socialismu + historický vývoj daňové politiky [online]. c2000-2005. 2004 [cit. 2010-01-18]. Dostupné na WWW: <<http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-socialismus>>
25. VESELÝ, J. Soupis podle hlavy aneb řádek po řádce [online]. 2008 [cit. 2010-01-19]. Dostupné na WWW: <http://www.rozhlas.cz/toulky/vysila_praha/_zprava/496019>
26. BUMBA, J. Druhý tereziánský katastr rustikální [online]. [cit. 2010-01-22]. Dostupné na WWW: <http://books.google.cz/books?id=qst74a_RU0gC&pg=PA32&lpg=PA32&dq=vyb%C3%ADr%C3%A1n%C3%AD+dan%C3%AD+10+stol.&source=bl&ots=M8fQkui6-Q&sig=77Eda3afDi26SBKdUmsi6pbU4RE&hl=cs&ei=8MxVS8ajCJCImwPo4dybCg&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=3&ved=0CAwQ6AEwAg#v=onepage&q=&f=false>
27. Český stát za vlády Přemyslovců [online]. 2009 [cit. 2010-01-23]. Dostupné na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%BD_st%C3%A1t_za_vl%C3%A1dy_P%C5%99emyslovc%C5%AF>
28. Rozkvět feudalismu v našich zemích za posledních Přemyslovců a Lucemburků [online]. cBrArts2003. [cit. 2010-01-23]. Dostupné na WWW: <http://history.czechian.net/otazky/NAHLEDY_otazky_09.html>
29. Časová osa [online]. [cit. 2010-01-25]. Dostupné na WWW: <<http://www.libri.cz/databaze/dejiny/timeline.html>>
30. České dějiny/Nástup Habsburků na český trůn [online]. 2008 [cit. 2010-01-26]. Dostupné na WWW: <http://cs.wikibooks.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%A9_d%C4%9Bjiny/N%C3%A1stup_Habsburk%C5%AF_na_%C4%8Desk%C3%BD_tr%C5%AFn>

31. POLANECKÝ, R. Socialistická představa úsporného rozpočtu [online]. 2009 [cit. 2010-01-26]. Dostupné na WWW: <<http://www.eportal.cz/Articles/2476-socialisticka-predstava-usporneho-rozpocetu.aspx>>
32. Světová hospodářská krize [online]. cBrArts2003. [cit. 2010-01-26]. Dostupné na WWW: <http://history.czechian.net/otazky/NAHLEDY_otazky_21.html>
33. Světová hospodářská krize [online]. [cit. 2010-01-26]. Dostupné na WWW: <<http://dejiny.wz.cz/mezi/bitvy/krize/krize.html>>
34. SOUKUP, P. Ekologická daň aneb registrace vozidla v roce 2009 [online]. 2008 [cit. 2010-03-14]. Dostupné na WWW: <<http://www.hybrid.cz/clanky/ekologicka-dan-aneb-registrace-vozidla-v-roce-2009>>
35. Výdaje státního rozpočtu [online]. [cit. 2010-03-12]. Dostupné na WWW: <http://www.ceed.cz/makroekonomie/37_vydaje_statniho_rozpocetu.htm>
36. Státní rozpočet [online]. c1996-2010. 2004 [cit. 2010-03-12]. Dostupné na WWW: <http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=74&typ=r&refresh=yes&levelid=da_473.htm>
37. Daňové příjmy rozpočtů a obcí z celostátního hrubého výnosu daní podle počtu obyvatel [online]. c2006-2009. [cit. 2010-03-12]. Dostupné na WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/SID-3EA9846C-6189D080/cds/xsl/dane_poplatky_381.html?year>
38. Základní informace [online]. c2008. [cit. 2010-03-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.sfdi.cz/CZ/>>
39. NETOLICKÝ, M. Daňové příjmy krajů v České Republice [online]. [cit. 2010-03-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.law.muni.cz/edicni/dp08/files/pdf/financ/netolicky.pdf>>
40. Sdílené daně celkem (DPH a daně z příjmů) [online]. c2006-2009. [cit. 2010-03-12]. Dostupné na WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/SID-3EA9846C-6189D080/cds/xsl/dane_poplatky_9394.html?year>
41. Superhrubá mzda [online]. c2007-2010. [cit. 2010-03-13]. Dostupné na WWW: <<http://www.podnikatel.cz/dane/dane/special-reforma-pd-superhruba-mzda/>>

42. Daňové prázdny [online]. c1996-2010. 2004 [cit. 2010-03-13]. Dostupné na WWW: <http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=74&typ=r&levelid=DA_072.HTM>
43. HOVORKA, J. Daň z nemovitosti 2010: Víme, jak na ni [online]. c1998-2010. 2009 [cit. 2010-03-13]. Dostupné na WWW: <<http://www.mesec.cz/clanky/dan-z-nemovitosti-2010-vime-jak-na-ni/>>
44. DRÁBEK, J. Silniční daň pro všechny občany je systémový nesmysl [online]. c2009-2010. 2009 [cit. 2010-03-14]. 2010 Dostupné na WWW: <<http://www.top09.cz/co-delame/tiskove-zpravy/?clanek=765>>
45. Stát krvácí, finanční úřady přitvrdí [online]. c2003-2010. 2009 [cit. 2010-03-19]. 2010 Dostupné na WWW: <<http://www.novinky.cz/finance/195196-stat-krvaci-financni-urady-pritvrdi.html>>

Noviny

46. Hospodářské noviny

Seznam zkratek

aj	a jiné
apod.	a podobně
ČR	Česká Republika
ČSR	Československá Republika
ČSSR	Československá socialistická republika
DPH	Daň z přidané hodnoty
DPPO	Daň z příjmu právnických osob
FÚ	Finanční úřad
HDP	Hrubý domácí produkt
KSČ	Komunistická strana Československa
MF	Ministerstvo Financí
např.	například
SMC	Státní maloobchodní cena
SR	Státní rozpočet
SVC	Státní velkoobchodní cena
tzn.	to znamená
tzv.	takzvaně
VC	Velkoobchodní cena

Seznam obrázků

Obr. 3.1 Celostátní hrubý výnos daní z příjmu PO v letech 2005 - 2009	20
Obr. 3.2 Struktura daní	22
Obr. 3.3 Den daňové svobody	27
Obr. 3.4 Vývoj sazeb DPH v letech 1993 - 2010.....	39

Seznam tabulek

Tab. 3.1 Sazby daní u pozemků.....	33
Tab. 3.2 Sazby daní u staveb	34
Tab. 3.3 Sazby daně dědické a darovací.....	36
Tab. 4.1 Výše paušálních výdajů v letech 2008 - 2010	42

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. - autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 7. 5. 2010

.....
Hana Borovičková

Adresa trvalého pobytu studenta:

756 51, Zašová 43

Seznam příloh

Příloha 1: Příklad zpracování daňového přiznání k dani z příjmů právnických osob

Přílohy

Příloha 1: Příklad zpracování daňového přiznání k dani z příjmů právnických osob

Společnost ALFRA s. r. o. se sídlem ve Valašském Meziříčí, jejíž hlavní činností je oprava a instalace strojů a zařízení má z účetnictví zjištěný výsledek hospodaření ve výši 2 250 00,- Kč.

Společnosti vznikly výdaje na pohoštění obchodních partnerů ve výši 55 987,-Kč, příspěvek na rekreaci v částce 50 120,- Kč, ostatní pokuty a penále v hodnotě 1 500,- Kč a odpis pohledávky ve výši 350 000,- Kč.

Výše daňových odpisů hmotného a nehmotného majetku činí 4 473 000,- Kč.

Výše účetních odpisů hmotného a nehmotného majetku činí 4 538 000,- Kč.

Daňová povinnost společnosti ALFRA za rok 2008 byla nižší než 30 000,- Kč, tudíž se žádné zálohy neplatily.